för Provincialläkaren i Söderhamns distrikt *Anders Germund Wikblad* en årlig pension af 1,500 R:dr, att utgå efter det afsked från provincialläkaretjensten Wikblad beviljats; och

för Intendenten vid det Naturhistoriska Riksmusei Vertebratafdelning, Professoren *Carl Jacob Sundevall* en pension å 4,000 R:dr årligen, att tillträdas från och med månaden näst efter den, under hvilken han från Intendents-befattningen erhåller afsked.

Härefter och i anledning af särskilda till *Finans-Departementet* ingifna eller dit öfverlemnade underdåniga ansökningar, hvilka nu anmäldes, tillstyrkte Departements-Chefen i underdånighet, det Kongl. Maj:t täcktes i nåder föreslå Riksdagen:

1:o) att då aflidne f. d. Landshöfdingen i Wermlands län H. F. Oldewigs efterlemnade enka *Maria Henrietta Amalia Oldewig*, född *von Berg* till egen bergning och understöd åt en oförsörjd son saknade andra tillgångar än den icke betydliga qvarlåtenskapen efter mannen samt den pension, hon dels kunde varda tillerkänd från Civil-Statens Allmänna Enke- och Pupillfond, och dels egde från Civil-Statens pensions-inrättning uppbära med 533⅓ R:dr, hvaraf dock endast 400 R:dr årligen utginge, intilldess oguldna förhöjda pensionsafgifter till belopp af 300 R:dr 50 öre hunnit blifva erlagda, Riksdagen måtte, med afseende härå och på Landshöfdingen Oldewigs under en 53-årig embetsmannabana ådagalagda förtjenster, medgifva, att hans bemälda enka uppföres till åtnjutande under sin återstående lifstid från Allmänna Indragningsstaten af en årlig pension å 600 R:dr;

2:o) att med afseende å framlidne f. d. Kommendanten och Direktören vid Straffängelset i Warberg, Majoren G. W. Gyllenhammars förtjenster om det allmänna under en 53-årig tjenstetid, dels vid Arméen, hvarest han förvärfvat sig medaljen för tapperhet i fält och dels såsom föreståndare för ofvannämnda stora lifstidsfängelse, i hvilken egenskap han städse ådagalagt synnerligt nit och skicklighet, Riksdagen ville medgifva, att hans efterlemnade enka *Sara Lovisa Gyllenhammar*, född *Hedberg*, som nu vid en ålder af 67 år befinner sig i behöfvande vilkor, finge uppföras till åtnjutande under sin återstående lifstid från Allmänna Indragningsstaten af en pension å 300 R:dr årligen;

3:o) att då, på sätt Rikets Ständer vid 1856—1858 års Riksdag yttrat, framlidne Majoren U. G. von Konow bland utmärkta officerare af f. d. Finska Arméen gjort sig känd lika mycket för tapperhet, som för trohet emot fädernes-landet, samt genom att afsäga sig fördelar, hvilka han på annan väg och i ett främmande lands tjenst kunnat erhålla, icke förmått under sin i öfrigt ådagalagda verksamhet i det allmännas tjenst bereda sig de förmåner, som kunnat freda hans efterlefvande från ekonomiskt betryck, Riksdagen ville medgifva att af den pension från Allmänna Indragningsstaten å 600 R:dr årligen, som på nyssberörda skäl blef såsom en Statens gärd af erkänsla för Majoren von Konows förtjenster och aktning för hans minne tillagd hans numera jemväl aflidna enka, hälften eller 300 R:dr finge från och med innevarande år samt framgent årligen under lifstiden uppbäras af deras efterlemnade dotter, fröken *Maria Ulrika von Konow*, hvilken nu vid redan framskriden ålder befinner sig uti högst behöfvande omständigheter;

4:o) att då e. o. Kanslisten *Christian Möller Alleson*, efter att under loppet af 40 år hafva i sådan egenskap tjenstgjort i flera embetsverk, bland andra i Kammar-Rätten, som meddelat honom det vitsord, att han under sin tjenstgöring

derstädes ådagalagt skicklighet samt synnerlig flit och ordentlighet, men, i anseende till honom åkommen svår döfhet, icke kunnat till ordinarie tjenst befordras, nu vid den höga åldern af öfver 73 år befinner sig med en sinnessjuk dotter i bekymmer för sin utkomst., Riksdagen ville med afseende på sålunda förekomna bevekande omständigheter medgifva, att Möller Alleson må för sin återstående lifstid uppföras å Allmänna Indragningsstaten till åtnjutande från och med innevarande år af en årlig pension å 400 R:dr.

— —

— —

Departements-Chefen anförde härefter:

"Uti underdånig skrifvelse af den 9 nästlidne November har Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-kollegium förmält, att, sedan Kamreraren uti Kollegii Archiv-kontor, Carl Sandberg, till allmänt förvar öfverlemnat de uti Kongl. Brefvet den 26 November 1860 omförmälda samlingar af anteckningar och afskrifter af handlingar, rörande Sveriges såväl äldre som yngre kamerala och finansiella förhållanden, om hvilka samlingars inköpande Rikets Ständer vid Riksdagen 1856—1858 beslutat samt till fortsättande och ordnande hvaraf de vid berörda och alla påföljande Riksdagar anvisat ett årligt anslag af 500 R:dr att utgå för så lång tid, de af dem fastställda statsregleringar omfattade, eller till och med år 1867, så hade Kollegium blifvit i tillfälle att fullständigare, än förr kunnat ske, taga kännedom om beskaffenheten af berörda samlingar, och dervid funnit ytterligare bekräftad den åsigt, Kollegium i underdånigt utlåtande den 7 September 1860 uttalat om densammas stora vigt såväl för vetenskapsmannen och forskaren, som vid afgörandet af administrativa mål och ärenden.

Ifrågavarande samlingar, deruti af Sandberg med synnerlig flit och urskiljning blifvit i en mängd historiska och kamerala frågor sammanförda upplysningar och utredningar, hvilka eljest måste på skiljda ställen med stor tidsutdrägt och stort besvär sökas, hade redan växt ut till mer än 40,800 blad, men de kunde, sådant oaktadt, icke anses vara bragta till den fullständighet, som önskligt vore och deråt kunde gifvas, enär, fastän Sandberg under sin långvariga tjenstgöring i Kammar-archivet, hvars Chef han varit under en tid af mer än 27 år, åt tjensten och undersökningar i Archivet egnat sin tid och sina bästa krafter, de der och annorstädes inom Kollegium förvarade handlingar och räkenskaper, i anseende till deras mängd och vidlyftighet, icke hittills kunnat af honom så genomforskas, att icke deribland ännu måste ligga undangömda många skatter af ett allmännare och stort historiskt intresse, hvilkas framdragande tvifvelsutan skulle öfver Rikets inre förhållanden i flera delar sprida ett nu saknadt ljus.

I anledning af hvad Kollegium sålunda andragit och då, på sätt Kollegium vidare yttrat, dessa forskningars fortsättande säkerligen icke kan af någon dertill mera lämplig person än Sandberg utföras, samt deras underlättande och befrämjande medelst anslag af statsmedel icke torde böra göras beroende deraf, huruvida hädanefter som hittills enskild Riksdagsman derom väcker förslag, anser jag mig

böra, lika med Kollegium, underdånigst hemställa, det Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen, att det anslag af 500 R:dr årligen, hvilket Rikets Ständer allt ifrån år 1858 ställt till Eders Kongl. Maj:ts disposition för att, på sätt Eders Kongl. Maj:t kunde finna lämpligt, tilldelas Sandberg mot skyldighet för honom att fortfarande bidraga till förökande af de samlingar, staten från honom inlöst, måtte för enahanda ändamål och på samma vilkor, som förut blifvit af Rikets Ständer stadgade, få äfven efter år 1867 till Sandberg utgå och, till undvikande af behof utaf förnyade nådiga framställningar derom, varda på Allmänna Indragningsstaten uppfördt.

Under den 21 December 1865 har Eders Kongl. Majt föreskrifvit, att de ersättningsbelopp, som blifvit i vederbörlig ordning erlagda för den från indragna och utarrenderade f. d. mönsterskrifvarebostället $^1/_4$ mantal Ryd Norregård och f. d. Ryttmästarebostället 1 mantal Brantåsa i Moheda socken och Albo härad af Kronobergs län till södra stambanan exproprierade mark, utgörande med kapital och ränta för det förra 297 R:dr 73 öre och för det senare 358 R:dr 75 öre, skulle, sedan de till Stats-kontoret aflemnats, Riksgälds-kontoret tillgodokomma; hvarjemte Stats-kontoret undfått nådig befallning att af under händer egande medel till boställsarrendatorerna under arrendetiden eller för Ryd Norregård till Midfastan 1870 och för Brantåsa till samma tid år 1882 årligen utbetala, till arrendatorn af förstnämnda hemman 15 R:dr och till arrendatorn af hemmanet Brantåsa 19 R:dr eller omkring 5 proc. å hvad af ifrågavarande medel för hvartdera hemmanet belöper.

Likaledes har, jemte det Eders Kongl. Maj:t uti nådigt Bref den 23 Februari 1866 täckts förordna, att de af vederbörande såsom ersättning för exproprierad mark till Statens jernvägar från indragna, genom Kammar-kollegii försorg för Statsverkets räkning till Midfastan år 1871 utarrenderade militiæboställena Törnestorp $^3/_4$ mantal och Hofstena Storegården 1 mantal i Sköfde socken och Kåkinds härad af Skaraborgs län utgifna medel, utgörande för bostället Törnestorp 1,090 R:dr 89 öre och för bostället Hofstena Storegården 187 R:dr 50 öre, skulle till Stats-kontoret öfverlemnas för att Riksgälds-kontoret tillställas, Eders Kongl. Maj:t i nåder föreskrifvit, att från den tid, då den exproprierade marken boställena afhändes, årligen borde till vederbörande arrendatorer genom Statskontorets försorg utbetalas ett emot 5 procent å ersättningssumman svarande belopp eller i jemnt tal för förstnämnda boställe 55 R:dr och för det senare 9 R:dr, intilldess nämnda ersättningar blefve å Riksstaten uppförda.

Då dessa ersättningsbelopp, tillsammans utgörande 98 R:dr, nu torde böra till anvisande å Riks-staten föreslås, får i sådant afseende jag, i öfverensstämmelse med hvad Stats-kontoret uti dess ofvanomförmälda Berättelse hemställt, underdånigst tillstyrka, att, enär samtliga ifrågavarande ersättningsmedel endast lära komma att utgå till nuvarande boställsarrendatorer under arrendetiden, E. K. M:t måtte hos Riksdagen äska berörda ersättningars uppförande å Allmänna Indragnings-staten.

Uppå derom gjord underdånig framställning täcktes E. K. M:t den 22 Juli 1864 tillägga förste Gesällen vid härvarande Kronobageri F. J. Berg, som i likhet med öfriga der anställda Gesäller, jemlikt nådiga Brefvet den 2 November 1855, i kontant lön åtnjuter 600 R:dr årligen, förhöjning i nämnda lön med 200 R:dr, för år räknadt, sålänge han vid Kronobageriet fortfarande vore anställd samt sina åligganden med nit, ordning och pålitlighet fullgjorde; hvarjemte E. K. M:t befallde, att denna lönetillökning skulle under titel "Magazins-kassaförstärkning" utgå, på sätt med utgifterna för spanmålsupphandlingar och bagerikostnader vanligen tillgår.

I afseende å denna utgift har nu Stats-kontoret uti dess Berättelse hemställt, att, då det af flera skäl syntes mindre lämpligt, att densamma fortfarande på omförmälda sätt bestriddes, samt öfriga aflöningar för bageripersonalen vid nämnda Kronobageri voro å stat uppförda, enahanda åtgärd torde böra med nu ifrågavarande löneförhöjning vidtagas, dock att, med afseende derå att denna tillökning endast vore personel, beloppet 200 R:dr blefve upptaget å Allmänna Indragnings-staten; och får jag, instämmande i hvad Stats-kontoret sålunda hemställt, underdånigst tillstyrka, att E. K. M:t täcktes hos Riksdagen göra nådig framställning om uppförande å Allmänna Indragnings-staten af omförmälde, Kronobagerigesällen Berg tillagda, löneförhöjning 200 R:dr.

Till följd af Rikets Ständers medgifvande, att de medel, som erfordrades till förhyrande af embetslokaler för Kammar-kollegium, Öfver-intendents-embetet och Serafimer-ordens-gillet finge under förskottstitel anordnas, har, sedan dylika lokaler blifvit anskaffade och hyresbeloppen enligt Kongl. Brefven den 15 April samt den 3 och 18 Juni 1864 för dessa lägenheter bestämda, Stats-kontoret härför, enligt hvad dess oftaberörda Berättelse vidare innehåller, till vederbörandes disposition årligen utbetalt:

för den af Kommers-kollegium förhyrda lokalen uti egendomen N:o 9 vid Storkyrkobrinken . . . . . R:dr 6,800,
för den af Öfver-intendents-embetet begagnade lägenhet i egendomen N:o 5 vid Malmtorgsgatan . . . . . „ 1,500
samt för Serafimer-ordens-gillets embetslokal i egendomen N:o 18 vid Regeringsgatan . . . . . „ 1,400,

eller tillsamms årligen R:dr 9,700.

Då sannolikt är, att för dessa verk utrymme först framdeles kan beredas i något Kronans hus, anser jag, lika med Stats-kontoret, det vara lämpligt, att, intilldess sådant kan ske, särskilda hyresmedel för omförmälda verk varda af Riksdagen anslagna; och får jag således underdånigst tillstyrka, att E. K. M:t täcktes hos Riksdagen äska anvisande af ofvannämnda summa, 9,700 R:dr, samt dervid, med afseende å utgiftens beskaffenhet, föreslå, att densamma må å Allmänna Indragnings-staten uppföras.

Sedan för indelade men afskrifna qvarnräntor, inbegripna uti Allmänna Indragnings-statens anslagssumma, vederbörande indelningshafvare blifvit, enligt hvad Stats-kontoret vidare förmält, tillerkänd ersättning till belopp af 9 öre i penningar samt 2 kub.-fot 2,5 k:r spanmål, torde ett anslag till nämnda belopp nu böra uppföras uti Indragnings-statens penninge- och oindelta-spanmålskolumner, hvarigenom dock, enär indelta-ränte-kolumnen bör minskas med omförmälda afskrifna räntors emot samma belopp svarande penningevärde 4 R:dr 59 öre, någon förändring uti allmänna Indragnings-statens nuvarande anslagssumma icke föranledes.

I fråga härnäst om bestämmande af *medelpriset* för nästa statsreglerings-period *å spanmålen under sådana löner, som innehafvarne tillträdt före statsreglerin-gen vid 1840—1841 årens Riksdag,* för hvilken spanmål, om och i den mån nämnda medelpris öfverstiger 7 R:dr B:co eller 10 R:dr 50 öre tunnan, särskild ersättning bör jemlikt Kongl. Brefvet den 3 Februari 1841 från Allmänna Indragnings-staten löneinnehafvarne tillkomma, har Stats-kontoret upplyst, att riksmarkegångspriset å spanmål utgjort:

	per kub.-fot.	per tunna.
år 1864	R:dr 2: 10.	13: 23.
„ 1865	„ 1: 71.	10: 77.
„ 1866	„ 1: 83.	11: 53.

eller i medeltal 1 R:dr 88 öre per kubikfot och 11 R:dr 84 öre per tunna; och anser jag mig således böra hemställa att ofvanberörda ersättning måtte föreslås att utgå efter nämnda medelpris, 11 R:dr 84 öre per tunna; i följd hvaraf och då, enligt hvad Stats-kontoret jemväl upplyst, beloppet af den spanmål, som inbegripes under lönerna för äldre, innan vidtagandet af 1841 års statsreglering utnämnda embets- och tjenstemän m. fl., nu utgör 1405 tunnor samt således den ersättning, som uti ifrågavarande hänseende bör bemälda löntagare tillkomma, finnes å 1 R:dr 34 öre per tunna uppgå till 1,882 R:dr 70 öre det till bestridande af denna utgift å allmänna Indragnings-staten anvisade anslag synes kunna för år 1868 bestämmas till 2,000 R:dr, eller hälften af hvad vid sistlidna Riksdag för ändamålet beräknades.

Då de besparingar i utgifter från Indragnings-staten, som uppkomma ej blott genom nyssnämnda nedsättning i anslaget till lönespanmålsersättning, utan äfven genom äldre pensionstagares afgång, lära skäligen kunna antagas ungefärligen motsvara de ytterligare anvisningar å anslaget för nämnda stat, som enligt dels redan fattade nådiga beslut och dels de af mig här förut gjorda underdåniga hemställanden, derest desamma i nåder godkännas, komma att hos Riksdagen äskas, torde någon förhöjning af ifrågavarande anslag nu icke behöfva begäras.

Deremot lärer det i anslaget ingående indelta räntebeloppet böra minskas, ej blott med värdet af ofvanberörda, derunder inbegripna afskrifna qvarnräntor, 4 R:dr 59 öre, hvilken minskning dock, om den föreslagna motsvarande förhöjningen af anslagets penninge- och oindelta spanmålsbelopp kommer till stånd, ej förändrar anslagets slutsumma, utan ock med värdet af härofvan vid beräkningen af inkomsttiteln: *indelta ordinarie räntan* afdragna fjerdingsmanslöner och räntan af förra Lagmansbostället Åhlbrunna . . . . . R:dr 1,240: 9.

äfvensom det till anslaget hörande indelta spanmålsbeloppet bör minskas med de vid beräkningen af *indelta Tionde-spanmålen* anmärkta fjerdingsmans- och skarprättarelöner, som icke vidare utgå, 38 kub.-fot 1 k:a, motsvarande à 2 R:dr kub.-foten. . . . „ 76: 20.

Tillsammans R:dr 1,316: 29.

Derjemte torde anslagets slutsumma, som i nu gällande Riks-stat upptages till 762,654 R:dr 42 öre och genom afdrag af nyssberörda belopp 1,316 R:dr 29 öre nedgår till 761,338 R:dr 13 öre, böra till vinnande af jemn slutsumma för hela Riks-staten minskas med ytterligare 46 R:dr 37 öre, så att densamma kommer att blifva . . . . . R:dr 761,291: 76.

Lägges nu härtill beloppet af Pensions-statsanslagen, som nu utgör . . . . . R:dr 551,495: 58.
men genom härofvan föreslagna tillökningar deruti . . . . . „ 118,000: —
uppgår till . . . . . „ 669,495: 58.

så finnes hela Nionde Hufvudtitelns slutsumma komma att blifva R:dr 1,430,787: 34.

Hvad Departements-Chefen sålunda rörande regleringen af utgiftsanslagen under Nionde Hufvudtiteln och dermed sammanhang egande ämnen i underdånighet föreslagit biträddes af Statsrådets öfriga ledamöter och blef af Hans Maj:t Konungen till alla delar i nåder gilladt och godkändt.

Departements-Chefen anmälde vidare, att Stats-kontoret dels vid sin Berättelse bifogat en förteckning öfver af Stats-kontoret intill den 1 nästlidna Oktober under förskottstitel anordnade medel uppgående till en summa af 179,488 R:dr 20 öre, äfvensom en uppgift öfver åtskilliga af Läns-styrelserna i Westmanlands, Vesternorrlands och Norrbottens län anordnade poster, utgörande 9,650 R:dr 51 öre, hvilka samtliga utgifter borde, de sistnämnda jemlikt Kongl. Brefvet den 3 Februari 1860, hos Riksdagen till ersättande anmälas, dels ock uti en särskild underdånig skrifvelse af den 11 nästlidna December hemställt om beredande af godtgörelse åt Statsverket för 12,438 R:dr 81 öre, som enligt nådig föreskrift förskjutits till reparations- och underhålls-arbeten å de på Statens bekostnad uppförda Nockeby- och Drottningholms-broarne, till hvilka arbetens verkställande broarnes arrendemedelsfond icke lemnat tillgång; erinrande Departements-Chefen derjemte i underdånighet, att, enligt Finans-departementet tillhandakommet Utdrag

af Protokollet öfver Landtförsvars-ärender för den 18 nästlidna December, Arméförvaltningen förskottsvis bestridt nedanstående utgifter, hvilka, enligt nämnde dag fattadt nådigt beslut, nu jemväl borde hos Riksdagen till ersättande anmälas, nemligen:

för Garnisonsförstärkningskommenderingen i Stockholm under år 1865 . . . . . R:dr 56,747: 9

samt för verkställda afvägnings- och kartläggnings-arbeten för uppgörande af förslag till Stockholms befästande . . . . . „ 29,010: 41,

eller tillhopa R:dr 85,757: 50.

Och behagade Hans Maj:t Konungen på Statsrådets tillstyrkande förordna, att sålunda anmälda förhållanden skulle för ersättande af de förskjutna beloppen, tillsammans utgörande 287,335 R:dr 2 öre, meddelas Riksdagen i den nådiga Propositionen om Statsverkets tillstånd och behof samt förenämnda jemte öfriga för Statsregleringen nödiga handlingar tillställas Stats-utskottet.

Efter härmed fullbordad pröfning af alla särskilda frågor, angående reglering af utgifterna under Riksstatens hufvudtitlar jemte de till extra statsregleringen hänförliga anslag, anhöll Departements-Chefen att få fästa Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet derpå:

att Statsverkets inkomster, enligt den af Kongl. Maj:t på sätt här ofvan förmäles, fastställda beräkning uppginge tillsammans till. . . . R:dr 37,461,270: —

att ordinarie statsregleringen, enligt hvad vid de särskilda hufvudtitlarne blifvit i nåder beslutadt, skulle komma att innefatta följande anslagssummor, nemligen:

Första hufvudtiteln	. . . . .	R:dr 1,424,000: —	
Andra d:o	. . . . .	„ 2,353,075: —	
Tredje d:o	. . . . .	„ 479,200: —	
Fjerde d:o	. . . . .	„ 9,791,989: 9.	
Femte d:o	. . . . .	„ 4,011,580: —	
Sjette d:o	. . . . .	„ 3,946,046: 57.	
Sjunde d:o	. . . . .	„ 5,998,000: —	
Åttonde d:o	. . . . .	„ 4,619,622: —	
Nionde d:o	. . . . .	„ 1,430,787: 34.	34,054,300: —

samt att sålunda uppkomme ett öfverskott af. . . . . R:dr 3,406,970: —

som kunde till Riksgälds-kontoret öfverlemnas såsom bidrag till bestridande af de på detta kontor anvisade utgifter, bland hvilka förekomme anslag tillhörande extra statsregleringen till följande belopp, nemligen:

under

under Andra hufvudtiteln	R:dr	24,152: —	
„ Fjerde d:o	„	5,015,254: 68.	
„ Femte d:o	„	688,804: —	
„ Sjette d:o	„	1,051,600: —	
„ Sjunde d:o	„	120,700: —	
„ Åttonde d:o	„	538,111: —	7,438,621: 68.
hvartill komme ersättning för ofvanberörda under förskottstitel bestridda utgifter			287,335: 02.

Departements-Chefen yttrade härefter:

"Med afseende på de utgifter, hvilka sålunda skulle komma att på Riksgälds-kontoret anvisas, får jag underdånigst upplysa, att, enligt af Kontorets Fullmäktige mig meddelad uppgift, detta verks inkomster och utgifter under tiden från den 30 November 1866 till 1867 års slut, förslagsvis beräknade, utgöra:

Inkomster:

Kontant behållning den 30 November 1866 . .	R:dr	533,376: 60.
Intill 1867 års slut inflytande medel, hvaribland 1866 års Bevillning, Kort- och Tidningsstämplingsafgift, Statsverkets bidrag för 1867, 1865 års öfverskott och besparingar, 1867 års trafikinkomst af jernvägarne, återstående andel i Bankens behållna vinst för 1863 och 1864, Salpeterfondens behållning samt ännu oindragna delen (omkring 10,5 millioner) af 1866 års jernvägslån	R:dr	23,665,424: 50.
Summa	R:dr	24,198,801: 10.

Utgifter:

Intill 1867 års slut förestående, hvaribland de tre sista fjerdedelsafbetalningarne å 1865 års temporära lån samt afbetalning å 1868 års inhemska tillfälliga lån, tillhopa omkring 11 millioner . .		32,021,578: 27.
Vid 1868 års början förefinnes således från den statsregleringsperiod, i afseende hvarå beslut fattades af Rikets sist församlade Ständer, en brist för Riksgälds-kontoret af . . . . . hvilken dock med mer än Sex millioner öfverskjutes af Kontorets egande fordringar.		7,822,777: 17.
Då de för år 1868 af Fullmäktige beräknade inkomsterna, deribland upptagna 1867 års Bevillning och 1868 års trafikinkomster, uppgå till	R:dr	5,843,528: —
samt utgifterna till	„	8.054,706: 48.

uppstår alltså enligt nämnde beräkning vid 1868 års slut en ytterligare brist af	2,211,178: 48.	
Af dessa båda brister i Riksgälds-kontorets *disponibla* tillgångar torde till omedelbart sammanhang med nu förevarande statsreglering för år 1868 behöfva hänföras allenast den senare å	— — —	2,211,178: 48.
hvars fyllande måste tagas i beräkning vid anvisande af medel för betäckande af nämnde års utgifter.		
Men då tillika för den händelse Eders Kongl. Maj:t skulle finna för godt att till fullföljande af arbetet med den nordvestra stambanan äska nytt anslag, hvartill i sådant fall medel behöfva genom lån anskaffas, det erfordras att beräkna och afsätta en annuitet, som motsvarar det för tiden intill 1868 års slut afsedda kapitalet, förslagsvis antaget till omkring 5 millioner R:dr, torde i sådant afseende böra à 6 procent här upptagas ett belopp af	— — —	300,000: —
Lägges nu härtill de extra anslag, hvilka Eders Kongl. Maj:t vid de särskilda hufvudtitlarne beslutat att af Riksdagen äska	— — —	7,438,621: 68.
samt de förskottsvis utanordnade medel, för hvilka ersättning begäres	— — —	287,335: 02.
finnes således Riksgälds-kontorets behof för nu förevarande statsreglering uppgå till	— — —	10,237,135: 18.
Till fyllande af detta behof kan beräknas:		
Ofvan upptagna *bidrag* af Stats-verkets inkomster	3,406,970: —	
Öfverskott och *besparingar* å 1866 års inkomster och utgifter förslagsvis	600,000: —	
1868 års *Bevillningsmedel*, oansedt att dessa icke förr än under det påföljande året inflyta samt förskott af Riksgälds-kontoret således kan behöfva tagas i anspråk; och upptagas dessa medel här till samma belopp som vid sistlidna Riksdag	2,600,000: —	
Under förutsättning, att Riksdagen, i likhet med hvad under de föregående åren egt rum, till Riksgälds-kontoret anvisar ett lämpligt bidrag af *Riksbankens* upplupna *vinst*, anser jag mig i sådant afseende kunna af 1865 års Bankovinst här upptaga	1,800,000: —	8,406,970: —
Således återstår ännu att fylla ett behof å		1,830,165: 18.

Med afseende härå får jag, under åberopande af hvad jag här ofvan i fråga om anlitande af särskilda utvägar för tillgångarnes ökande anfört, underdånigst hemställa, det Eders Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen föreslå beviljandet af en särskild beskattning, att under benämning *Vapenskatt* och efter de grunder, som

finnas stadgade i Bevillnings-förordningens 2:a Artikel, utgå, till ena hälften vid 1868 års uppbördsstämmor efter taxering innevarande år och till andra hälften vid 1869 års uppbördsstämmor efter taxering under år 1868, hvardera gången för *jordbruksfastighet* med $1\frac{1}{2}$ öre för hvarje fulla Etthundra Riksdaler af uppskattningsvärdet, för *all annan fastighet* med $2\frac{1}{2}$ öre för hvarje fulla Etthundra Riksdaler af samma värde och för all *inkomst* af *kapital* eller *arbete* med $\frac{1}{2}$ procent af behållna inkomstbeloppet; och torde, om den tillökning i inkomster, som genom en sådan beskattning antagligen skulle vinnas, tillägges öfriga här ofvan beräknade tillgångar, den härigenom uppkommande summa icke allenast föreslå till fyllande af samtliga de beräknade utgifterna, utan äfven möjligen derutöfver lemna något öfverskott.

Efter inhemtande häraf behagade Hans Maj:t Konungen, uppå tillstyrkande af Statsrådets samtlige ledamöter, dels i nåder förklara sig vilja af Riksdagen äska, det densamma måtte, till anskaffande af tillgångar för bestridande af erforderliga utgifter under nästa statsregleringsperiod, bevilja ej mindre de af Chefen för Finans-Departementet härförut angifna förhöjningar af tullsatserna å socker, kaffe, tobak, bränvin och sprit, äfvensom af bränvinstillverkningsafgiften, än äfven upptagande af en sådan vapenskatt, som nyss blifvit föreslagen, hvarom särskilda nådiga propositioner borde till Riksdagen aflåtas, dels ock i nåder uppdraga åt bemälde Departements-Chef att, sedan han erhållit protokollsutdrag angående hvad på de öfriga Departementernas föredragning blifvit i fråga om statsregleringen i nåder beslutadt, uppsätta och till justering inför Kongl. Maj:t i Statsrådet anmäla förslag till nådig Proposition om Statsverkets tillstånd och behof, grundad på Kongl. Maj:ts nu i ämnet fattade beslut.

Ex protocollo,

C. F. Smerling.

Utdrag af Protokollet öfver Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 11 Januari 1867.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-Stats-Ministern Friherre *De Geer*,
Hans Excellens Herr Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Grefve *Manderström*,
Statsråden: Grefve *von Platen*,
Lagerstråle,
Bredberg,
Reuterskiöld,
Carlson,
Lagercrantz och
von Ehrenheim.

Chefen för Finans-Departementet, Statsrådet Lagercrantz uppläste till justering ett i följd af Kongl. Maj:ts nådiga befallning uppsatt förslag till den nådiga Proposition angående Statsverkets tillstånd och behof, som, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts den 4 innevarande månad fattade beslut, borde till Riksdagen aflåtas.

Hans Maj:t Konungen behagade, enligt Statsrådets underdåniga tillstyrkande, i nåder gilla berörda förslag och bifalla att i enlighet dermed omförmälda nådiga Proposition skulle till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo,

Axel Ädelgren.

STOCKHOLM, TRYCKT HOS ISAAC MARCUS, 1867.

Utdrag af Protokollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 5 Oktober 1866.

Närvarande:

Hans Excellens Justitie-Statsministern Herr Friherre DE GEER,
Hans Excellens Statsministern för Utrikes ärendena Herr Grefve MANDERSTRÖM,
Stats-Råden LAGERSTRÅLE,
THULSTRUP,
REUTERSKIÖLD,
CARLSON,
LAGERCRANTZ och
VON EHRENHEIM.

Efter justering af Protokollet öfver Ecclesiatik-ärenden för den 27 sistlidne September föredrog Departements-Chefen, Stats-Rådet CARLSON:

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

9:o.

Ang. anslag åt Riksarkivet till inköp af böcker i stället för de mistade s. k. arkiv-exemplaren.

Riksarkivariens den 15 December sistlidna år afgifna underdåniga skrifvelse, deruti han med anledning af ett af Rikets Ständer vid dåvarande Riksdag i grundlagsenlig ordning antaget, af Kongl. Maj:t numera godkändt förslag till ändring af 11 mom. 1 § i Tryckfrihetsförordningen, hvilket, bland annat, frånkände Riksarkivet det exemplar af alla den inhemska tryckpressens alster, hvilket hittills bort detsamma tillfalla, — fästat Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet derå, att Riksarkivet för framtiden komme att gå i mistning af de medel för forskningsarbetet derstädes, som hittills i bredd med manuskripten varit att tillgå, och i öfrigt i underdånighet anfört: att Riksarkivet åtnjutit denna förmån allt sedan sednare hälften af 17:de seklet och innan ännu en dylik förmån blifvit de offentliga biblioteken tillerkänd; att arkivforskning ej kunde ändamålsenligt bedrifvas utan

tillgång på stället af de mångartade upplysningar, som i böcker äro att finna, i synnerhet som i samma mån som denna forskning utgrenade sig i de mångsidigaste rigtningar och forskarnes antal ökades, stege ock behofvet att kunna dervid tillika rådfråga, jemföra och begagna hvad från de tryckta källorna i olika ämnen kunde vara att inhemta; samt att genom förändringar af ifrågavarande stadgande en mängd periodiska skrifter samt del- eller häftevis vid obestämda tider utkommande handlingar, akter, berättelser, tidskrifter m. m. af olika innehåll rörande landets historia, statistik, topografi, särskilda grenar af förvaltning, o. s. v., af hvilka det hittills utgifna nu funnes i arkivets besittning, komme att i sina serier för framtiden afbrytas; och hemställde Riksarkivarien i underdånighet, att, på det icke Riksarkivet måtte för framtiden gå i mistning af erforderliga medel för forskningsarbetet derstädes, ett årligt anslag af 600 Rdr kunde Riksarkivet beredas för inköp i bokhandeln dels till fortsättning och komplettering af redan befintliga boksamlingar, dels ock till förvärfvande af de framdeles utkommande inhemska nya böcker af olika slag och innehåll, som för den arkivariska forskningens behof kunde befinnas nödiga.

I anledning af hvad Riksarkivarien sålunda anfört, hemställde Stats-Rådet, att Kongl. Maj:t täcktes till nästkommande Riksdag aflåta nådig proposition derom, att ett anslag af sexhundra Riksdaler årligen måtte varda beviljadt till omförmälda ändamål, samt att Kongl. Maj:t behagade för år 1867 anvisa ett belopp af sexhundra Riksdaler, att utgå af åttonde hufvudtitelns allmänna besparingar.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

20:o.

Stadsfullmägtiges i Sölvesborg ansökan om befrielse för staden från erläggandet af ett bidrag till aflöning af lärarne vid dervarande elementarläroverk.

En af Stadsfullmägtige i Sölvesborg genom deras ordförande gjord, af Landshöfdingeembetet i Blekinge län med skrifvelse af den 23 sistlidne Mars insänd och förordad ansökning, det staden, hvilken å allmän rådstuga den 23 Mars 1841 åtagit sig att till den då derstädes ifrågasatta apologistskolan tillsvidare och intilldess andra utvägar i framtiden möjligen kunde beredas, årligen utbetala 200 Riksdaler Banko, måtte från och med innevarande år befrias från att nämnda bidrag vidare erlägga; öfver hvilken ansökning Kongl. Maj:ts och Rikets Statskontor infordradt underdånigt utlåtande den 24 April detta år afgifvit och deruti anfört: att en lägre apologistskola med rektor, en andre lärare och kantor genom Kongl. Brefvet den 29 Oktober 1842 inrättades i Sölvesborg, dervid till fyllnad i skolans aflöningstillgångar, bestående vid stiftelsen af $16^2/_3$ tunnor helgonskyldskorn samt ofvanberörde af staden beviljade penningebelopp, tillika i nåder anvisades af de för år 1840 och föregående åren uppkomna odisponerade besparingar å elementarläroverkens anslag ett kapital af 7,540 Rdr Banko, hvaraf räntan skulle för berörda ändamål användas; att härförutom läroverket, intill den med år 1858 vidtagna löneregleringen, icke varit i åtnjutande af något kontant statsanslag, undantagande den genom Kongl. Brefvet

den 17 September 1856 bestämda ersättning af 119 Rdr 41 sk. 6 rst. Banko för omförmälda, skolan sedermera frångångna helgonskyldsspanmål, samt att, sedan, uppå Rikets Ständers begäran, utredning egt rum rörande de vid läroverken befintliga donationer, och genom nådiga Brefvet den 11 December 1863 blifvit bestämdt, hvilka af dem, såsom med motsvarande anslag af Rikets Ständer ersatta, skulle läroverkens tillgångar frånräknas, med uttryckligt tillkännagifvande att öfriga donationsmedel fortfarande påräknades till bidrag vid aflöningen, nu ifrågavarande 300 Rdr Rmt, hvilka å rektorslönen i staten funnos upptagna, ännu äro uti elementarläroverkens aflöningstillgångar inbegripna; och då Sölvesborgs stads invånare endast intilldess andra utvägar möjligen kunde beredas, åtagit sig utbetalandet af ifrågavarande bidrag, vid hvilket förhållande detsamma icke kunde betraktas såsom en donation, utan endast såsom en tillsvidare gällande förbindelse, den staden, på sätt handlingarne visade, icke vidare ansåge sig böra fullgöra, samt Statsverket i allmänhet åtagit sig att, emot det kommunerna sjelfva underhålla lokaler för elementarläroverken, bestrida lärarnes aflöning, förty hemställde Statskontoret, i likhet med hvad detta embetsverk i en med denna nära likartad fråga rörande aflöning åt en lärare vid elementarläroverket i Norrköping, uti afgifvet underdånigt utlåtande den 29 Augusti 1865 tillstyrkt, att Kongl. Maj:t måtte vid nästkommande Riksdag aflåta nådig proposition om uppförande å elementarläroverkens stat af det belopp, hvartill meranämnde bidrag utaf staden Sölvesborg finnes i länsstaten under rektors lön vid dervarande läroverk upptaget eller 300 Rdr.

Med afseende å hvad sålunda förekommit, hemställde Stats-Rådet, att Kongl. Maj:t täcktes, på sätt Statskontoret tillstyrkt, till nästkommande Riksdag aflåta nådig proposition om uppförande å elementarläroverkens stat af ett mot nämnda under rektorslönen vid Sölvesborgs läroverk i länsstaten upptagna bidrag svarande belopp af trehundra Riksdaler.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Hans Maj:t Konungen täcktes hvad Stats-Rådet i förestående 36 mål i underdånighet hemställt och tillstyrkt i nåder bifalla.

Ex protocollo

C. A. Th. Ädelgren.

Utdrag af Protokollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 11 Oktober 1866.

Närvarande:

Stats-Råden LAGERSTRÅLE,
THULSTRUP,
REUTERSKIÖLD,
CARLSON,
LAGERCRANTZ och
VON EHRENHEIM.

Efter föregången justering af Protokollet öfver Ecclesiastik-ärenden den 5 innevarande månad, föredrog i underdånighet Departements-Chefen, Stats-Rådet CARLSON:

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

8:o.

Ang. statsanslag till underhåll af Floda församlings kyrka.

Underdånig ansökning af Floda församling i Södermanlands län, hvaruti bemälda församling, som länge varit betänkt på ombyggande af sin gamla kyrka och nästkommande år ämnat å dennas grund påbörja uppförandet af ny kyrkobyggnad i enlighet med en af Kongl Maj:t den 4 Mars 1864 derför fastställd ritning, men ju närmare tiden för den gamla kyrkans rifning nalkats, funnit den allmänna meningen alltmera uttala sig mot denna åtgärd och fordra kyrkans bibehållande för att såmedelst undan förstörelse rädda de deruti befintlige åldriga alfrescomålningar, med anledning häraf och på det ett tillmötesgående af allmänhetens i berörda hänseende uttalade fordran icke för församlingen måtte medföra tungan af den gamla kyrkans framtida underhåll, hos Kongl. Maj:t gjort framställning derom, att derest ifrågavarande kyrka såsom en minnesrik fornlemning ansåges böra bibehållas, Kongl. Maj:t täcktes till nästsammanträdande Riksdag aflåta nådig proposition om erforderligt anslag till densammas underhåll, att utgå från den dag kyrkan ej vidare af församlingen begagnas.

Anbefalld att öfver denna ansökning inkomma med underdånigt utlåtande, hade Vitterhets-, Historie- och Antiqvitets-Akademien till Kongl. Maj:t öfverlemnat ett, på anmodan af Akademien, utaf Riksantiqvarien afgifvet yttrande, hvaruti,

efter föregången beskrifning af ifrågavarande kyrkobyggnad, hvilken bestode af tre hufvudafdelningar, nemligen: den gamla kyrkan, uppförd under medeltiden, enskeppig med fyra olikstora hvalf, försedda med målningar från sednare hälften af 1400-talet; en lik-

artad tillbyggnad på södra sidan, uppförd i medlet af 1600-talet och förenad med den gamla kyrkan medelst hvalföppningar, brutna genom väggen, till följd hvaraf kyrkan nu har två skepp med en pelarrad längs midten, samt kyrkans kor, som bildas af Riksrådet och Fältmarskalken Lars Kaggs grafkor, hvilket genom två öppningar är förenadt med kyrkans båda skepp;

och en derpå följande öfversigt af ofvanberörda, till det mesta väl bevarade målningar, om hvilka fälles det omdöme, att de, utom deras värde för konsthistorien, äfven egde ett icke ringa konstvärde, flerstädes röjande utmärkt smak och konstnärstalang,

Riksantiqvarien anfört, att han ansåge det vara för den fosterländska kulturhistorien af stor vigt, att Floda gamla kyrka toges under offentlig omvårdnad och sålunda åt framtiden bevarades; uti hvilket yttrande Vitterhets-, Historie- och Antiqvitets-Akademien jemväl förklarat sig instämma;

Och hade Öfver-Intendents-Embetet, som, efter erhållen nådig befallning att inkomma med underdånigt utlåtande och förslag till de åtgärder, som för bevarande af Floda församlings gamla kyrka och dess målningar kunde finnas erforderliga, åt Intendenten F. W. Scholander uppdragit att verkställa de i sådant afseende nödiga undersökningar, vidkommande de af bemälde Intendent framställda två alternativa förslag, af hvilka det ena, medförande en kostnad af 10,650 Rdr, afsåg bibehållande af norra skeppet med de målade hvalfven äfvensom Kaggska grafkoret, men hela den öfriga byggnadens nedtagande, och det andra allenast åsyftade att nödtorfteligen underhålla byggnaden i sin helhet, sådan den för närvarande befinnes, enligt den 1 Maj innevarande år afgifvet underdånigt utlåtande funnit sig böra förorda det sednare af dessa förslag och fördenskull tillstyrkt, att ett årligt statsanslag af 300 Riksdaler måtte, sedan kyrkan upphört att af församlingen vidare begagnas, ställas till disposition af den myndighet, åt hvilken vården om detta konstmonument kunde varda i nåder uppdragen.

Enär Floda kyrka med dess åldriga alfrescomålningar onekligen är att räkna bland de i konsthistoriskt hänseende märkligare byggnader inom landet, hvars bevarande åt framtiden kan anses utgöra en det allmännas angelägenhet, tillstyrkte Stats-Rådet i underdånighet, det täcktes Kongl. Maj:t till nästsammanträdande Riksdag aflåta nådig proposition om anvisande å stat af 300 Rdr årligen till samma kyrkas underhåll, att utgå från den tid Floda församling upphör att af ifrågavarande gamla kyrka sig begagna.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Hvad Stats-Rådet beträffande de under förestående 26 punkter upptagna mål yttrat och tillstyrkt behagade Hans Maj:t Konungen i nåder gilla och bifalla.

Ex protocollo

A. J. Olde.

Utdrag af Protokollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockkolms Slott den 2 November 1866.

Närvarande:

Hans Excellens Justitie-Statsministern Herr Friherre DE GEER,
Hans Excellens Statsministern för Utrikes ärendena Herr Grefve MANDERSTRÖM,
Stats-Råden Grefve VON PLATEN,
LAGERSTRÅLE,
BREDBERG,
THULSTRUP,
REUTERSKIÖLD,
CARLSON,
LAGERCRANTZ och
VON EHRENHEIM.

Efter verkställd justering af Protokollet öfver Ecclesiastik-ärenden för den 26 nästlidne Oktober föredrog Departements-Chefen, Stats-Rådet CARLSON i underdånighet:

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

14:o.

Ang. pension å allmänna indragningsstaten för Sundhets-Collegii sekreterare J. E. Ljungberg.

Sundhets-Collegii underdåniga skrifvelse den 25 Januari innevarande år, med öfverlemnande af en utaf dess sekreterare, Häradshöfdingen m. m. Johan Erland Ljungberg till Collegium ingifven skrift, hvari han anhållit att, då han, som är född den 26 December 1797 och inträdde i statens tjenst 1819 samt erhöll ordinarie befattning i Sundhets-Collegium 1824, således ingått i sitt 69:de lefnadsår och oafbrutet varit i statens tjenst under 47 samt i Collegii under 42 år anställd, Collegium måtte söka hos Kongl. Maj:t bereda honom den särskilda förmån att vid afskedstagandet från sekreterarebefattningen förklaras berättigad att för sin återstående lifstid åtnjuta äfven de 500 Riksdaler, hvilka genom nådiga Brefvet den 22 Januari 1864 blifvit såsom lönförbättring, utöfver ordinarie staten, Collegii sekreterare anvisade; och hade Collegium, med vitsordande af det förtjenstfulla sätt, hvarpå Ljungberg under mer än 40 år handhaft de tjenstebefattningar, i hvilka han hos Collegium varit anställd, och särskildt det synnerliga nit och den utmärkta skicklighet, hvarmed han under en tretioårig utöfning af sekreterarebeställningen gagnat embetsverket, underdånigst hemställt, det Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta nådig

proposition derom, att Ljungberg måtte, derest öfriga för pensions erhållande föreskrifna vilkor funnes vara af honom fullgjorda, vid afskedstagandet få, utöfver den efter sekreterarelönen honom tillkommande pension af 2,500 Riksdaler, under sin återstående lifstid årligen uppbära från Allmänna Indragningsstaten ett mot den lönförhöjning han för närvarande åtnjuter svarande belopp, eller 500 Riksdaler.

Stats-Rådet tillstyrkte, det Kongl. Maj:t, med afseende å hvad sålunda förekommit, täcktes besluta, att nådig proposition skall till instundande riksdag aflåtas i öfverensstämmelse med hvad Sundhets-Collegium i ämnet hemställt.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Hvad Stats-Rådet i de under ofvanstående 45 punkter upptagna mål underdånigst yttrat och tillstyrkt behagade Hans Maj:t Konungen i nåder gilla och bifalla.

Ex protocollo

F. A. Dahlgren.

Utdrag af Protokollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 30 November 1866.

Närvarande:

Hans Excellens Justitie-Statsministern Herr Friherre DE GEER,
Hans Excellens Statsministern för Utrikes ärendena Herr Grefve MANDERSTRÖM,
Stats-Råden Grefve VON PLATEN,
LAGERSTRÅLE,
BREDBERG,
REUTERSKIÖLD,
CARLSON,
LAGERCRANTZ och
VON EHRENHEIM.

Efter verkställd justering af Protokollet öfver Ecclesiastik-ärenden för den 23 innevarande månad föredrog i underdånighet Departements-Chefen, Stats-Rådet CARLSON:

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Ang. ett från Vesterviks stadskassa utgående lönebidrag till dervarande elementarläroverk.

En af Stadsfullmägtige i Vestervik gjord underdånig ansökning, att staden måtte för framtiden befrias från utgifvande af det bidrag till aflöning åt lärarne vid dervarande elementarläroverk, som, jemlikt nådig stadfästelse-resolution den 12 Februari 1812, årligen från stadskassan utgått med 20 tunnor spanmål; i anledning hvaraf Kongl. Maj:ts och Rikets Statskontor uti infordradt och den 13 innevarande månad afgifvet utlåtande underdånigst hemställt, att, då Statsverket numera, med få undantag, bestrider lärarnes aflöning vid rikets samtliga elementarläroverk, och någon anledning icke förefunnes, hvarföre nu ifrågavarande bidrag skulle fortfarande af kommunen utgöras, den underdåniga ansökningen måtte på det sätt bifallas, att Kongl. Maj:t täcktes till nästkommande Riksdag aflåta nådig proposition om uppförande å elementarläroverkens stat af ett belopp, motsvarande det värde, hvartill nämnda bidrag från Vesterviks stad, 20 tunnor eller 126 kubikfot spanmål, funnes i länsstaten beräknadt, nemligen 252 Riksdaler Riksmynt.

Stats-Rådet tillstyrkte, att Kongl. Maj:t täcktes, på sätt Statskontoret hemställt, till Riksdagen aflåta nådig proposition om uppförande å elementarläroverkens stat af ett kontant belopp, motsvarande det i länsstaten beräknade värdet 252 Riksdaler, af ifrågavarande från Vesterviks stad utgående spanmålsbidrag.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Hvad Stats-Rådet i de under ofvanstående 31 punkter upptagna ärenden underdånigst yttrat och tillstyrkt behagade Hans Maj:t Konungen i nåder gilla och bifalla.

Ex protocollo

F. A. Dahlgren.

Utdrag af Protokollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 7 December 1866.

Närvarande:

Hans Excellens Justitie-Statsministern Herr Friherre DE GEER,
Hans Excellens Statsministern för Utrikes ärendena Herr Grefve MANDERSTRÖM,
Stats-Råden Grefve VON PLATEN,
LAGERSTRÅLE,
BREDBERG,
REUTERSKIÖLD,
CARLSON,
LAGERCRANTZ och
VON EHRENHEIM.

Efter justering af Protokollet öfver Ecclesiastik-ärenden för den 30 sistlidne November föredrog i underdånighet Departements-Chefen, Stats-Rådet CARLSON:

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

22:o.

Fråga om ersättning för ett från stadskassan i Borås till elementar-läroverket derstädes utgående bidrag, hvars utbetalning efter utgången af innevarande år kommer att upphöra.

En af Stadsfullmägtige i Borås i underdånighet gjord, af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Elfsborgs län med skrifvelse den 2 sistlidne Maj insänd ansökning, att som, enligt Stadsfullmägtiges beslut den 27 förutgångne Februari, det från stadskassan i nämnda stad utgående bidrag å 400 Rdr till aflöning af lärarne vid dervarande elementarläroverk icke komme att efter utgången af innevarande år vidare utbetalas, Kongl. Maj:t måtte i nåder bereda ersättning för den sålunda uppkommande minskningen i lärarnes löner; öfver hvilken ansökning Statskontoret infordradt underdånigt utlåtande den 5 nästlidne Juni afgifvit och deruti, — jemte upplysning att, sedan, på sätt af handlingarne i målet inhemtades, Borås stads församling vid sockenstämma den 6 December 1827 beviljat berörda bidrag såsom ersättning för den lön lärarne vid stadsskolan förut genom kringgående i husen uppsamlat, denna inkomst städse blifvit beräknad såsom tillgång för lärarnes aflöning och alltsedan den genom Kongl. Brefvet den 25 Januari 1850 skedda reglering af läroverket varit lika fördelad på rektors- och kollegalönerna, — vidare i underdånighet yttrat, att med hänseende till hvad nu förekommit och då Statsverket i allmän-

het åtagit sig att, emot det kommunerna sjelfva bekosta lokaler för elementarläroverken, bestrida lärarnes aflöning, Statskontoret, i öfverensstämmelse med hvad detta embetsverk uti med denna nära likartade frågor rörande läroverken i Norrköping och Sölvesborg uti afgifna utlåtanden den 29 Augusti nästlidna och den 21 April innevarande år tillstyrkt, i underdånighet hemställde, att Kongl. Maj:t måtte till nästa Riksdag aflåta nådig proposition i ämnet.

Med afseende å hvad sålunda förekommit tillstyrkte i underdånighet Statsrådet, att Kongl. Maj:t måtte till nästkommande Riksdag aflåta nådig proposition om uppförande å elementarläroverkens stat af det belopp, hvartill meranämnda bidrag från stadskassan i Borås finnes i länsstaten under lönerna för rektor och förste kollega vid dervarande elementarläroverk upptaget, eller fyrahundra Riksdaler.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Hvad Stats-Rådet i förestående mål i underdånighet yttrat och tillstyrkt täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla.

Ex protocollo

C. A. Th. Ädelgren.

Utdrag af Protokollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 14 December 1866.

Närvarande:

Hans Excellens Justitie-Statsministern Herr Friherre DE GEER,
Hans Excellens Statsministern för Utrikes ärendena Herr Grefve MANDERSTRÖM,
Stats-Råden Grefve VON PLATEN,
LAGERSTRÅLE,
BREDBERG,
REUTERSKIÖLD,
CARLSON,
LAGERCRANTZ och
VON EHRENHEIM.

Efter föregången justering — — — — — — — — — — — — — — — — föredrog i underdånighet Departements-Chefen, Stats-Rådet CARLSON: — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Ang. Provincialläkaren A. G. Wikblads uppförande å indragningsstat.

En af Kongl. Maj:ts Sundhets-Collegium, med skrifvelse den 20 sistlidne Augusti, insänd underdånig ansökning af Provincialläkaren i Söderhamns distrikt Medicine Licentiaten och Kirurgie Magistern Anders Germund Wikblad, det Kongl. Maj:t måtte täckas till nästsammanträdande Riksdag aflåta nådig proposition derom, att sökanden, som genom flerårig sjukdom varit urståndsatt att sköta sin innehafvande provincialläkaretjenst, måtte vid afskedstagandet undfå pension å Allmänna Indragningsstaten till belopp, motsvarande ej mindre den för provincialläkaretjenst uppförda normallön, 1500 Riksdaler, än ock det sökanden från och med år 1864 i nåder beviljade lönetillägg, 500 Riksdaler, eller tillhopa 2000 Riksdaler Riksmynt; och hade Sundhets-Collegium med afseende härå underdånigst anfört: att sökanden, som är född den 1 December 1813 och inträdt i statens tjenst den 20 Juni 1845, varit anställd såsom provincialläkare inom tvenne mera vidsträckta och besvärliga distrikt, nemligen från den 11 Mars 1846 uti Jerfsö, derifrån han den 19 Januari 1849 förflyttades till Söderhamns; samt att han med tillbörlig uppmärksamhet handhaft dessa befattningar intill år 1862, då han, på grund af styrkt sjukdomsförfall, befanns oförmögen att sina tjensteåligganden fullgöra, hvarefter, med anledning deraf att detta förhållande allt sedermera fortfarit, Kongl. Maj:t, uppå årligen förnyade underdåniga anmälanden, täckts bevilja honom tjenstledighet, dock med skyldighet att till

vikariens aflönande afstå författningsenligt bidrag af sina innehafvande löneinkomster; i betraktande hvaraf, och då genom handlingarne bifogad läkareattest bestyrkt vore, att sökanden under sin tjenstetid ådragit sig ett slaganfall, hvaraf han till både kropps- och själsförmögenheter »är så försvagad, att han omöjligt kan förmå sköta sin tjenst och ej eller någonsin framdeles kan bli i stånd att sköta densamma», hvartill komme att han, enligt jemväl bifogadt intyg, för sitt uppehälle endast hade att tillgå sina löneförmåner såsom provincialläkare, Collegium förmält sig anse grundad anledning vara för handen att ofvanberörda ansökning till nådigt afseende i underdånighet förorda, desto hellre som, genom bifall dertill, distriktet kunde beredas en ändamålsenligare helso- och sjukvård, då denna öfverlemnades åt en verksam ordinarie innehafvare af tjensten.

Uti häröfver infordradt och den 11 sistlidne September afgifvet underdånigt utlåtande hade Kongl. Maj:ts och Rikets Statskontor, ehuru sökanden, i afseende å både lefnads- och tjensteår, icke på långt när uppfyllt de vilkor, som härutinnan äro i nådiga Brefvet den 12 November 1823 bestämda för rättighet att vid afsked undfå pension å Allmänna Indragningsstaten, likväl på anförda skäl och med hemtadt stöd af flere föregående, efter Rikets Ständers hörande, fattade nådiga beslut i likartade fall, ansett sig böra å den underdåniga ansökningen tillstyrka nådigt bifall på det sätt, att Kongl. Maj:t täcktes till nästsammanträdande Riksdag aflåta nådig proposition derom, att ett belopp, motsvarande det, som Provincialläkaren Wikblad för närvarande under sin tjenstledighet, jemlikt författningarna, eger af lönen, 2000 Rdr årligen, uppbära, eller trefjerdedelar deraf med 1500 Rdr måtte å Allmänna Indragningsstaten uppföras, för att af Wikblad, efter erhållet afsked, såsom pension åtnjutas.

Med afseende å hvad ej mindre Sundhets-Collegium än äfven Statskontoret anfört, hemställde Stats-Rådet, att Kongl. Maj:t täcktes i anledning af ifrågavarande ansökning besluta nådig proposition till Riksdagen i öfverensstämmelse med hvad Statskontoret i underdånighet tillstyrkt.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Hvad Stats-Rådet beträffande — — — — — — — — — — — — — — — ofvanupptagna mål i underdånighet yttrat och tillstyrkt behagade Hans Maj:t Konungen i nåder gilla.

Ex protocollo

N. Fredr. Sander.

Utdrag af Protokollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 28 December 1866.

Närvarande:

Hans Excellens Justitie-Statsministern Herr Friherre DE GEER,
Hans Excellens Statsministern för Utrikes ärendena Herr Grefve MANDERSTRÖM,
Stats-Råden Grefve VON PLATEN,
LAGERSTRÅLE,
BREDBERG,
THULSTRUP,
REUTERSKIÖLD,
CARLSON,
LAGERCRANTZ och
VON EHRENHEIM.

Efter justering af Protokollet öfver Ecclesiastik-ärenden för den 21 i denna månad föredrog i underdånighet Departements-Chefen, Stats-Rådet CARLSON:

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

19:o.

Ang. Intendenten vid Naturhistoriska Riksmuseum, Professorn C. J. Sundevalls uppförande å indragningsstat.

Vetenskaps-Akademiens underdåniga skrifvelse af den 31 sistlidne Oktober, deruti Akademien anmält, att Intendenten vid det Naturhistoriska Riksmusei Vertebratafdelning, Professoren Carl Jacob Sundevall, enär han, som vore 65 år gammal, i 40 år varit i statens tjenst och 27 år innehaft nämnda intendentsbefattning, numera, på sätt företedt läkarebetyg utvisade, genom en i sednare tid mer och mer tilltagande sjuklighet och svaghet såge sig ur stånd att, så som han önskade och borde, uppfylla sina tjensteåligganden, anhållit, att Akademien måtte förorda, att Kongl. Maj:t täcktes genom nådig proposition till nästkommande Riksdag föreslå honom att uppföras på indragningsstat; och då Professoren Sundevall med sällsynt både nit och skicklighet tjenat det allmänna samt hans sjuklighet otvifvelaktigt till väsendtlig del, om ej helt och hållet, ledde sitt ursprung från hans sjelfuppoffrande nit i tjenstens utöfning, hemställde på dessa grunder Akademien, att Kongl. Maj:t täcktes till nästa Riksdag aflåta nådig proposition, att Professoren Sundevall, efter erhållet afsked, måtte å Allmänna Indragningsstaten uppföras till åtnjutande af sin

nuvarande lön såsom pension; öfver hvilken framställning Statskontoret infordradt underdånigt utlåtande den 13 sistlidne November afgifvit.

Då Professoren Sundevall, hvilken uppfyllt alla vilkor för rättigheten att vid afskedstagandet erhålla pension i stadgadt förhållande till sin lön, icke allenast ådagalagt sällsynt nit och skicklighet i utöfning af sina tjensteåligganden, utan ock genom en mångsidig vetenskaplig verksamhet af utmärkt förtjenst gagnat och hedrat fäderneslandet, hemställde Stats-Rådet, att Kongl. Maj:t täcktes till nästkommande Riksdag aflåta nådig proposition derom, att Professoren Sundevall må, efter afskedstagandet från intendentsbefattningen, å Allmänna Indragningsstaten uppföras till åtnjutande för sin återstående lifstid af en mot lönens hela belopp svarande årlig pension af fyratusen Riksdaler, att tillträdas från och med månaden näst efter den, under hvilken afsked blifver honom beviljadt.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Hvad Stats-Rådet i förestående mål i underdånighet tillstyrkt behagade Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla.

Ex protocollo

C. A. Th. Ädelgren.

Utdrag af Protokollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 4 Januari 1867.

Närvarande:

Hans Excellens Justitie-Statsministern Herr Friherre DE GEER,
Hans Excellens Statsministern för Utrikes ärendena Herr Grefve MANDERSTRÖM,
Stats-Råden Grefve VON PLATEN,
LAGERSTRÅLE,
BREDBERG,
REUTERSKIÖLD,
CARLSON,
LAGERCRANTZ och
VON EHRENHEIM.

Stats-Rådet THULSTRUP anmäldes vara af sjukdom hindrad att tillstädeskomma.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Departements-Chefen, Stats-Rådet CARLSON föredrog härefter följande ärenden rörande dels regleringen af Åttonde Hufvudtitelns såväl ordinarie som extra stat och dels nedannämnda anslag att under Nionde Hufvudtiteln uppföras, och anförde dervid i underdånighet:

1:o.

Hos Eders Kongl. Majt har Kanslern för Universiteten i underdånigt memorial den 11 sistlidne December anmält åtskilliga af de Akademiska Konsistorierna i Upsala och Lund hos Kanslern gjorda framställningar om de behof, för hvilkas afhjelpande statsanslag ansetts erforderliga nemligen: **Universiteten.**

För Upsala Universitet:

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

2:o ett anslag för en gång af 6000 Rdr till uppköp af dyrbarare instrumenter för fysiologiska institutionens behof. *Ang. anslag för inköp af instrumenter för fysiologiska institutionen vid Universiteiet i Upsala.*

I afseende å nödvändigheten af detta anslag har blifvit anfördt: att för denna institution erhållits en ny ändamålsenlig lokal, hvilken medgåfve arbetenas utsträckande i större mått, än som med förut varande inskränkta utrymme varit möjligt; att då sålunda institutionen skulle inträda i en utvidgad verksamhet, den brist på tillräcklig uppsättning af nödiga instrumenter och apparater, som nu förefunnes, lade ett känbart hinder i vä-

gen för arbetets normala gång; att under institutionens förut varande provisoriska tillstånd den regeln hittills blifvit följd, att de för den löpande undervisningen oundgängligaste instrumenter och apparater, för hvilkas anskaffande medel tillfälligtvis stått till buds, blifvit inköpta i samma mån som de för undervisningen behöfts, hvaraf blifvit en följd, att de, som nu redan funnes, endast representerade vissa mindre delar af fysiologien, under det att deremot andra områden af densamma helt och hållet saknade nödig undervisningsmateriel; att en del dyrbarare apparater, som hörde till en fysiologisk institutions utrustning och för det vetenskapliga arbetet vore oundgängligen nödvändiga, alldeles saknades; samt att, efter hvad föregående års erfarenhet tillräckligt gifvit vid handen, det vore en omöjlighet att med det nu befintliga årsanslaget småningom komplettera instrumentförrådet på samma gång, som de löpande utgifterna för laboratorii-arbetena och undervisningen bestredes.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Angående de begärda anslagen till materielens förstärkande har Kanslern i afseende å fysiologiska institutionens under N:ris 1 och 2 framställda behof på ofvan utvecklade skäl samma anslag till nådigt afseende förordat.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Med afseende å hvad i fråga om anslag till inköp af instrumenter för fysiologiska institutionen vid Universitetet i Upsala blifvit af vederbörande andraget, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att för berörda ändamål å extra stat anvisa ett belopp för en gång af 6000 Riksdaler.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Anslag till lön för en professor i Pedagogik vid Universitetet i Upsala.

Vidare anser jag mig böra hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla ett behof, hvilket, ehuru egentligen afseende skolundervisningens fortgående förbättring, likväl endast kan fyllas genom ett anslag uppfördt på Universiteternas stat.

Det ligger i sakens natur, att i samma mån som den offentliga undervisningen blifvit mera omfattande, och det kunskapsmaterial, som lärjungarne skola inhemta, mångfaldigare, i samma mån hafva äfven anspråken på lärarens skicklighet och hans särskilda bildning för sitt kall ökats. Att dessa anspråk erkännas i främsta rummet af lärarne sjelfve, vittna de lifliga önskningar om särskilda åtgärder för lärarebildningens befrämjande i vårt land, som vid det sistlidne sommar hållna allmänna Svenska läraremötet uttalades. Det gör numera icke tillfyllest, att läraren förvärfvat vid examensprof vitsordade insigter i det eller de ämnen, i hvilka han skall undervisa; såsom lika oundgängliga vilkor för ett lyckligt resultat af hans verksamhet måste man anse, att han eger en klar och säker uppfattning af målet för denna verksamhet samt af de hinder och svårigheter han, för att kunna uppnå detsamma, måste öfvervinna; att han i sin framställning förmår ansluta sig till lärjungarnes ståndpunkt och taga deras krafter i anspråk på ett sätt, som ej hämmar eller störer, utan befrämjar deras naturliga utveckling, och att han sålunda är i stånd att på en gång lätta lärjungarnes arbete och tillika göra det i sann mening fruktbärande. En sådan förmåga vinnes ingalunda blott genom öfning, aldraminst om läraren dervid endast har sin egen erfarenhet att rådfråga. Särdeles goda naturanlag

skola visserligen på detta fält, likasom öfverallt, i vissa fall ersätta andra hjelpmedel; men dylika anlag kunna ej hos alla, knappt hos flertalet, vara att påräkna, och det lider intet tvifvel, att den, som med kärlek för sitt kall förenar en grundlig pedagogisk underbyggnad, skall såsom lärare kunna uträtta lika mycket och ofta vida mer, än en i öfrigt äfven med bättre gåfvor utrustad, som befinner sig i saknad af det stöd, hvilket en sådan underbyggnad ensam kan lemna.

Ett vigtigt steg för lärareskicklighetens utveckling har på sednare tider blifvit taget genom inrättandet af det s. k. Profåret, hvars utförande, ehuru nytt, redan synes berättiga till goda förhoppningar. Då hädanefter hvarje nybörjande lärare kan under de första stegen på sin bana erhålla ledning af äldre lärares erfarenhet, bör han derigenom kunna på kort tid förvärfva en större skicklighet, än han annars under en följd af år skulle kunnat tillegna sig. Men denna praktiska utbildning måste, om den skall bära fullt tillfredsställande frukter, tillika fordra en teoretisk underbyggnad. Den erfarenhet, lärarekandidaten har att anlita, är för hvarje särskild undervisningsgren hufvudsakligen blott en endas, och det vore för mycket begärdt, att just denne lärare skulle ega kännedom om alla de framsteg, som på undervisningens område oupphörligen göras. Framför allt skola många af de rön och iakttagelser, som under profåret erbjuda sig för den ännu oerfarne läraren, förlora en stor del af sitt inflytande på hans utveckling, om de sakna stöd i en förut vunnen klar och grundlig insigt i den vetenskapliga pedagogikens hufvudsanningar.

Fördelarne deraf, att den blifvande läraren redan *innan* han inträder på den praktiska banan eger en vetenskaplig grundval att bygga på, äro således stora och mångfaldiga. De skatter af erfarenhet, som på skolans område under tidernas lopp insamlats, sammanfattas af vetenskapen till enhet och sättas af henne i sammanhang med samt få sin förklaring ur menniskans naturliga krafter och lagarne för deras utveckling. Hvad den enskilde läraren, ledd af egna iakttagelser eller andras meddelanden, endast med stor möda och ej sällan med fara för missförstånd och misstag kan inhemta, erhåller han genom studiet af denna vetenskap i ett sammanhang såsom redan pröfvade resultat.

En sådan grundval, hvilken jemväl allena kan sätta läraren i stånd att klart uppfatta skolan såsom ett helt och att från det helas synpunkt skärskåda delarne, är så mycket vigtigare, som denna insigt i främsta rummet är egnad att förhindra en skadlig ensidighet och framkalla en enig och medveten samverkan för skolans ändamål samt derigenom göra den bildning hon meddelar helgjuten och harmonisk.

Af dessa skäl synes det numera vara ett oafvisligt behof att, såsom förhållandet är och länge varit i flere främmande länder, och redan för längre tid tillbaka äfven hos oss varit afsedt, de, som vilja egna sig åt lärarekallet, redan vid Universitetet kunna få inhemta de allmänna och väsendtliga grunderna för detta kalls utöfning, samt vinna en tydlig och rigtig kännedom om den uppgift, läraren har sig förelagd. Dels böra de sålunda erhålla en säker ledtråd vid sin praktiska verksamhet, dels ock sättas i tillfälle att från allmängiltiga synpunkter sedermera pröfva och bedöma, hvad egen och andras erfarenhet kan förete. Inom skolan skall otvifvelaktigt derigenom en större enhet framkallas

i verksamhet och sträfvande. Slutligen måste sålunda underlättas den sjelfpröfning, som bör föregå inträdet på en bana, hvilken kräfver så många olika egenskaper i förening, om den skall blifva lyckosam och välsignelserik.

Ehuru af lätt insedda skäl den pedagogiska undervisningen vid Universitetet hufvudsakligen måste blifva teoretisk, kan den likväl ej sakna allt sammanhang med det praktiska. Dervid kan visserligen ej afses en så fullständigt genomförd öfning i lärarekallet, som är afsedd att vinnas under profåret, då lärarekandidaterna deråt kunna odeladt egna sin tid. Men för att den teoretiska undervisningen skall kunna ernå full tydlighet, erfordras dock, att den kan ansluta sig till verkliga, genom omedelbar åskådning uppfattade förhållanden och att de studerande derjemte någon gång erhålla tillfälle att tillämpa hvad de lärt och ådagalägga huru fullständigt och rigtigt de uppfattat det. Härigenom vinner på en gång undervisningen i klarhet för de studerandes uppfattning och desse sjelfve i förmågan att uppfatta de praktiska fordringarne af sitt blifvande kall.

Då tills vidare med hänseende till antalet af de studerande vid rikets Universiteter, som ämna egna sig åt lärarekallet, det synes göra tillfyllest, att vid ett af dessa, nemligen det talrikast besökta, tillfälle beredes till erhållande af den undervisning och handledning, som nu är antydd, så får jag i underdånighet föreslå, att Eders Kongl. Maj:t måtte täckas till Riksdagen göra nådig framställning om anvisande af lön till ett belopp af 4,500 Rdr åt en Professor i Pedagogik vid Upsala Universitet.

2:o.

Ang. anslag till en uppvärmningsapparat i den nya byggnaden vid Karolinska Institutet.

Uti en till Kanslern för Upsala Universitet aflåten skrifvelse, som af Kanslern blifvit med underdånigt memorial den 19 sistlidne December till Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning öfverlemnad, har Lärare-Collegium vid Karolinska Medico-Chirurgiska Institutet gjort framställning om behofvet af åtskilliga för uppvärmning, belysning och vatten-inledning erforderliga inrättningar i den nya byggnad, hvilken till inrymmande af den pathologiskt-anatomiska och den kemiska institutionen vid nämnda Institut blifvit å Kungsholmen uppförd och snart kan för ändamålet öppnas, samt anhållit att Eders Kongl. Maj:t täcktes till den snart sammanträdande Riksdagen aflåta nådig proposition om anslag för dessa inrättningars åstadkommande. De ifrågavarande behofven äro:

1. En uppvärmnings- och luftvexlings-apparat.

Härvid har af Lärare-Collegium blifvit upplyst: att till den nya byggnadens uppvärmande genom 40 eldstäder, som dertill vid sjelfva byggnadsplanens uppgörande afsågos, ett belopp af 2000 Rdr funnes reserveradt; att sedan kännedom och erfarenhet vunnits om de stora fördelar, som det uti Teknologiska Institutets nya byggnad tillämpade, på cirkulerande vatten grundade, värmeledningssystem medfört, och som vid den tid, då förslaget till den nya byggnaden vid Karolinska Institutet uppgjordes, ännu ej voro kända, Lärare-Collegium låtit genom sakkunnig person uppgöra förslag och ritningar till en likartad värmeledningsapparat för sistnämnda byggnad, som i Teknologiska Institutets bygg-

nad funnes anbragt, hvilket förslag slutade på en summa af 12,000 Rdr, eller, då dertill lades kostnaden för ritningarne, på 12,375 Rdr; att, derest den nya byggnaden skulle genom 40 eldstäder uppvärmas, dertill skulle erfordras omkring 100 famnar ved jemte något stenkol och coakes, hvarför kostnaden komme att uppgå i rundt tal till 2,200 Rdr årligen; att deremot, om värmeledning med cirkulerande vatten finge anbringas, kostnaden för bränsle-materialet, beräknadt till 324 tunnor engelska coakes, 112 tunnor gas-coakes och 176 tunnor stenkol, skulle uppgå till 1,115 Rdr, eller, med tillägg af 200 Rdr för betjening vid apparatens skötsel, till 1,315 Rdr årligen, hvadan härigenom en årlig besparing af 885 Rdr skulle uppkomma; att, då från nyssnämnda summa, 12,375 Rdr, afdragas ofvanberörda för eldstäders anbringande reserverade medel, eller 2,000 Rdr, ett belopp af 10,375 Rdr för värmeledningsapparatens anbringande skulle blifva erforderligt; och att, i fråga om årliga kostnaden för bränsle-materialet för de två olika uppvärmningssätten, nämnda besparing af 885 Rdr skulle, utöfver en ränta efter sex procent på 10,375 Rdr, lemna ett årligt öfverskott af 262 Rdr 50 öre.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Och har Kanslern för egen del anfört: beträffande de för en gång begärda anslag, som afsåge anbringande af värma och ljus i de olika lokalerna uti ifrågavarande byggnad, att då dessa anslag icke kunde betraktas annorledes, än som naturliga följder af sjelfva byggnadens tillvaro, om ändamålet dermed skulle uppnås, och frågan huruvida byggadens uppvärmande kunde med större fördel ombesörjas medelst 40 eldstäder, enlig hvad först var påtänkt, eller genom en apparat med cirkulerande vatten, såsom nu vore föreslaget, således egentligen vore en teknisk fråga, för hvars bedömande och afgörande den vid Teknologiska Institutet vunna erfarenheten vore af vigt; samt, i fråga om kostnaderna, det syntes som skulle det större anslaget för en gång uppvägas af det relativt stora årsanslaget för obegränsad tid, Kanslern tillstyrkte anslaget till en apparat med cirkulerande vatten.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Då den föreslagna värmeledningsapparatens ändamålsenlighet synes vara af erfarenheten till fullo ådagalagd och dess användande jemväl skulle medföra en betydlig besparing i de eljest beräknade årliga utgifter, tillstyrker jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes för anbringande af ifrågavarande uppvärmningsapparat af Riksdagen äska ett anslag för en gång af 10,375 Rdr, att under loppet af 1868 från Riksgäldskontoret utgå.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

3:o.

Elementarläroverken.

Anslag till löner åt nuvarande lärare.

För verkställande af den uppflyttning till högre lönegrad, som på grund af Rikets Ständers beslut blifvit lärarne vid rikets elementarläroverk tillförsäkrad, har af Ecclesiastik-Departementets Afdelning för handläggning af ärenden rörande den högre undervisningen beräkning gjorts å de belopp, som för hvarje å stat uppförd lärarebeställning vid dessa

läroverk äfvensom för öfningslärare vid de fullständiga elementarläroverken enligt de för uppflyttningen fastställda grunder, utöfver det för innevarande år anvisade lönebelopp, böra för år 1868 utgå. Deraf visar sig, att summan af dessa belopp utgör tillsammans 32,000 Rdr. Om från denna summa, sedan nu mera, då uppflyttningen under snart ett årtionde forgått, en bestämdare erfarenhet kunnat vinnas i afseende på de förhållanden, som dermed stå i sammanhang, afdrag sker för de besparingar, som genom äldre lärares afgång kunna antagas uppkomma, och hvilka besparingar efter sistlidet års erfarenhet, torde kunna förslagsvis beräknas till 8,000 Rdr, så uppgår det belopp, hvarmed det nu utgående läroverksanslaget behöfver med afseende på uppflyttningarne i högre lönegrad förhöjas, till Rdr 24,000, och får jag fördenskull i underdånighet tillstyrka, att Eders Kongl. Maj:t täcktes för ofvanberörda ändamål af Riksdagen äska nämnda belopp eller 24,000 Rdr, att för nästa statsregleringsperiod å stat uppföras.

4:o.

Anslag till en Akademi för statsvetenskaperna och häfdeforskningen.

Bearbetningen af de mångfaldiga kunskapsarter, i hvilka det menskliga vetandet förgrenar sig, försiggår dels genom den enskilde tänkarens oförtrutna mödor, och dels genom den vexelverkan emellan stridiga meningar, genom det samarbete af olika rigtningars målsmän, som beröringen emellan dem på ett eller annat sätt medför. Om å ena sidan den djupa, ihärdiga forskningen, det stilla oaflåtliga sträfvandet att afslöja en förborgad sanning lifvar och eggar den enskilde vetenskapsmannen, så framträder å andra sidan den styrka, som på alla områden uppkommer genom skilda krafters förening, äfven i vetenskapens verld, och just ur sammanstötningen af olika meningar har ofta gnistan framsprungit till ett nytt ljus.

Vetenskapliga samfund hafva på grund af denna erfarenhet i alla tider bildats och burit frukt. Den form, som de, alltsedan den vetenskapliga odlingens återställelse och stadgande i det nya Europa, mera allmänt antagit, har ock visat sig verksamt bidraga till denna odlings utveckling. De vetenskapliga Akademiernas antal har ständigt tillväxt, och deras inflytelse såsom frukt på en gång af den frihet, som är föreningens grundval, och den ordnade samverkan, som blifver dess uttryck, har varit omisskännlig.

Hos oss kom en sådan inrättning sent och först sedan lugnet inträdt efter den stora krigsperiodens slut att utveckla sig. Lämpade efter fordringarne af tidens själsodling och arten af dess inverkan på samhället, kallades, ett efter annat, dessa samfund till lif, ämnade att bearbeta företrädesvis naturkunnighetens och de praktiska vetenskapernas, vidare vitterhetens, språkets och fornminnenas fält. Vetenskaps-Akademien, Vitterhets-, sedermera Vitterhets- Historie- och Antiqvitets-Akademien, Svenska Akademien hafva sålunda uppkommit, för att genom förenade vetenskapsmäns bemödanden bearbeta olika områden af den fosterländska bildningen.

Emellertid har, hufvudsakligen under den tid, som förflutit efter stiftelsen af den sista bland dessa Akademier, en hel stam af vetenskaper uppväxt, hvilka, åtminstone till

det väsendtliga af sin utveckling *nya*, icke allenast genom den mäktiga dragningskraft, de utöfva, göra anspråk på en betydlig del af det vetenskapliga arbetet, utan äfven nära och kraftigt ingripa i den nyare samhällsutvecklingen. Sådana äro de vetenskaper, hvilka betecknas med det gemensamma namnet: *Statsvetenskaper*. Utvecklade i nära sammanhang med den nyare tidens samhällsformer, hafva de till föremål att med sin forskning undersöka dessa, urskilja deras inre grund, deras utmärkande drag och gifva en klar framställning af deras betydelse. De omfatta dels det borgerliga samhället, dess närings- och kultur-lif, hvars allmänna lagar de söka att uppdaga, och hvars yttre gestalt de sträfva att i en trogen bild återgifva, dels staten dess författning och förvaltning, med de allmänna grunderna för dessas inrättning, dels folkens förhållande till hvarandra i fred och krig, med de grundsatser, af hvilka dessa bero. Till dessa vetenskaper: Statsrätt, Folkrätt, National-ekonomi, Statskunskap, sluter sig den Historiska forskningen, i synnerhet så vidt den afser statslifvet och kulturen, och den är i sjelfva verket oumbärlig i denna krets, enär det ljus denna forskning sprider öfver den utveckling, som föregått, betingar sjelfva möjligheten att rätt uppfatta det närvarande.

För denna krets af vetenskaper har hittills saknats den sammanhållande enhet, den stödjande kraft, den lifvande uppmuntran, som uppkomma derigenom att en medelpunkt finnes, hvari likartade sträfvanden förenas. Vetenskaps-Akademien, hvilken enligt sina grundreglor har till uppgift att främja vetenskaperna i hela deras omfattning, eger visserligen bland sina klasser en, hvilken, så vidt den har till föremål de ekonomiska vetenskaperna, i viss mån omfattar den kunskapskrets, om hvilken här är fråga. Men denna klass af Vetenskaps-Akademien har icke och kan svårligen efter nu gällande ordning hafva någon särskild verksamhet, afseende befrämjandet af dessa vetenskapers odling. Först om dessa elementer afskiljas och erhålla sin egen organisation, kan en sådan verksamhet utveckla sig. I den krets af vetande, som skall omfattas af Vitterhets- Historie- och Antiqvitets-Akademien, ingår likaledes Historien. Om denna vetenskaps ställning i nämnda hänseende icke varit den samma som de ekonomiska vetenskapernas inom Vetenskaps-Akademien, har dock ett likartadt förhållande varit en oundgänglig följd af den rigtning till att i första rummet odla fornminnenas fält, som ligger Akademien så nära och som genom dithörande arbeten, vid vetenskapens starka och ständiga utvidgning, allt mera måst taga både tid och krafter i anspråk. Vid Universiteterna äro visserligen bland läroämnen Statsrätt och Statskunskap så väl som Nationalekonomi upptagna; men då ännu intet af dessa omfattande ämnen kunnat blifva ensamt uppdraget åt *en* lärare, måste redan den förening med andra kunskapsgrenar, hvari de förekomma, jemte den ständigt fortgående undervisningens anspråk, verka derhän, att en vetenskaplig bearbetning icke kan mera uteslutande åt dem egnas. Då man betraktar dessa förhållanden och iakttager den inverkan, Vetenskaps-Akademien, Svenska- samt Vitterhets-, Historie- och Antiqvitets-Akademierna äfvensom, inom särskilda områden, Landtbruks-Akademien och Krigsvetenskaps-Akademien utöfvat och utöfva på bildningen, kan man icke annat än fatta den öfvertygelsen, att en förening, grundad för odlingen af de kunskapsgrenar, om hvilka är fråga, skulle vara egnad att bära goda frukter.

Dess verksamhet skulle i första rummet vara egnad åt fosterländska föremål. Kännedomen om fäderneslandet, om dess statslif, dess näringslif, och dess derpå beroende andliga och materiela kultur, skulle i alla rigtningar utbildas och befrämjas, de egendomliga dragen i dess offentliga rätt allt klarare uppfattas och göras gällande, nationalekonomiens allt mera utvecklade sanningar höja den allmänna bildningen i afseende på dessa maktpåliggande ämnen, de historiska och statistiska arbetena sprida ljus öfver många ännu dunkla sidor af hvad fäderneslandet i det förflutna varit och för det närvarande är. Då det nya skifte af samhällsutveckling, i hvilket Sverige inträdt, onekligen både fordrar och befrämjar en allmännare spridd politisk bildning, bör det vara så mycket angelägnare att kraftigt uppmuntra de kunskapsgrenar, genom hvilka ett folk lär att känna sig sjelft och att rätt uppskatta de sanningar, som grundlägga de inre lagarne för politiskt och industrielt lif.

Organisationen af denna Akademi borde blifva till sina väsendtliga grunddrag lika med deras, hvilka vi förut ega. Ledamöternas fria arbeten, deras öfverläggningar och ömsesidiga meddelanden vid sammankomsterna skulle vara grundläggningen för det hela. Denna verksamhet skulle understödjas af de hjelpmedel, som borde beredas af ett åt dessa ämnen egnadt bibliothek och eljest nödiga samlingar. Genom utgifna handlingar borde Akademien bidraga till att i en större krets sprida vetenskapernas resultater, genom utsatta prisämnen skulle hon uppmuntra utvecklingen af de yngre krafter, som egnas åt dessa kunkapsgrenar, och deltaga i det ädla arbetet att framlocka gryende anlag och understödja unga hoppgifvande förmågor. Under ledningen af en för viss tid vald ordförande skulle en ständig sekreterare, nödvändig för att ordna göromålens jemna gång och sammanhålla det hela, blifva i likhet med hvad inom Svenska- och Vitterhets-Akademierna eger rum, Akademiens ende embetsman. Dessutom torde, med afseende på den ställning, de åt Akademien anvisade vetenskapsämnen intaga till den allmänna bildningen, äfvensom på de åsigter, som vid de sednare riksdagarne uttalats, en förbindelse att besörja offentliga föredrag i dessa ämnen böra vara fästad vid denna Akademi. Den vigt, som med rätta blifvit lagd derpå, att vid de föreläsningar, hvilka med anslag af allmänna medel hållits i Stockholm, stats- och rätts-vetenskaperna skulle intaga ett betydande rum, synes tala för en anordning, genom hvilken dessa ämnen skulle särskildt och genom egna målsmän blifva föremål för offentliga föredrag. Fördelningen af dessa föredrag på särskilda ämnen torde, då den är öfverlemnad åt ett samfund af denna beskaffenhet, lättare än eljest åstadkommas, och jemväl för föredragens inre halt och beskaffenhet de säkraste garantierna vinnas. Om det anslag af statsmedel, som under de sistförflutna åren varit afsedt för offentliga föreläsningar i hufvudstaden, i stället användes för den nu föreslagna inrättning, så skulle, jemte det mest framstående af de med ofvanberörda anslag åsyftade ändamål, tillika, utan ny eller förökad kostnad för staten, en varaktig båtnad vinnas för vetenskapen och den högre bildningen.

De erforderliga utgifterna torde kunna på följande sätt beräknas: hyra för lokal och kostnader för sammankomsterna 1,500 Rdr, Sekreterarens lön: 4,000 Rdr, Bibliothek

och expenser: 1,500 Rdr och slutligen: att använda för offentliga föredrag inom kretsen af de vetenskaper, som det tillhör Akademien att bearbeta: 3,000 Rdr, eller tillsammans 10,000 Rdr.

På grund af hvad jag nu haft nåden anföra, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att på stat uppföra 10,000 Rdr till inrättande af en Akademi för Statsvetenskaperna och Häfdaforskningen.

5:o.

Anslag till Farmaceutiska Institutet.

Sedan Rikets Ständer vid sistförflutna Riksdag för år 1867 anvisat, utöfver de förut till Farmaceutiska Institutet anslagna 3,750 Rdr, dels 1,125 Rdr, emot vilkor att Apotekaresocieteten skulle årligen bidraga till Institutet med ett lika stort belopp som statsbidraget, eller tillsammans 4,875 Rdr, och dels 2,000 Rdr, med afseende å ifrågaställd skyldighet för Institutets lärare att deltaga i provisors- och apotekare-examen; så, och efter det ej mindre Apotekaresocieteten åtagit sig fullgörandet af ofvannämnda vilkor, än äfven Institutets lärare förklarat sig villiga att omförmälda examensåliggande öfvertaga; har Sundhets-Collegium uti skrifvelse den 1 nästlidne November, med förmälan att Farmaceutiska Institutet under den förflutna tiden behörigen uppfyllt sin bestämmelse och gagnat den undervisning, som utgör föremål för dess verksamhet, underdånigst hemställt, att Eders Kongl. Maj:t till Riksdagen täcktes göra Nådig Proposition om fortfarande af så väl det till Farmaceutiska Institutet beviljade anslag af 4,875 Rdr under enahanda vilkor, som hittills, eller att Apotekaresocieteten med lika belopp till Institutet årligen bidrager, som ock af det till Institutet beviljade anslag af 2,000 Rdr med skyldighet för Institutets lärare att deltaga i provisors- och apotekareexamen.

Med afseende å hvad Sundhets-Collegium sålunda anfört, tillstyrker jag underdånigst, det Eders Kongl. Maj:t måtte i nåder föreslå Riksdagen, att anslaget till Farmaceutiska Institutet må, med enahanda belopp och under samma vilkor som för år 1867, äfven för år 1868 utgå.

6:o.

Anslag till Gymnastiskt Orthopediska Institutet.

Uti skrifvelse den 1 nästlidne November har Sundhets-Collegium, jemte anmälan att, enligt hvad de utaf Gymnastiskt-Orthopediska Institutets föreståndare afgifna årsberättelser utvisade, vilkoren för åtnjutande af det anslag, 8,250 Rdr, som Rikets Ständer för år 1867, i likhet med föregående år, beviljat bemälda Institut, blifvit af föreståndaren uppfyllda, — uppå Direktionens för Institutet gjorda framställning underdånigst hemställt, det Eders Kongl. Maj:t måtte täckas till Riksdagen göra nådig proposition om fortsatt beviljande under enahanda vilkor som hittills af detta anslag.

Till denna hemställan anser jag mig böra i underdånighet tillstyrka nådigt bifall.

7:o.

Anslag åt två biträdande lärare vid barnmorskeundervisningsanstalterna Stockholm och Göteborg.

Sedan, med anledning af ett vid sistförflutna riksmöte väckt förslag om beviljande af ett årligt anslag af 2000 Rdr, att lika fördelas mellan två biträdande lärare vid barnmorskeundervisnings-anstalterna i Stockholm och Göteborg, Rikets Ständer, uti underdånig skrifvelse den 16 Juni 1866, anhållit, det Eders Kongl. Maj;t måtte låta behörigen utreda, huruvida behofvet af ökade lärarekrafter vid dessa undervisningsanstalter vore af den angelägna vigt, att ytterligare statsanslag borde för ändamålet anvisas, har Eders Kongl. Maj:t, genom nådig remiss, anbefallt Sundhets-Collegium att, efter vederbörandes hörande, med underdånigt utlåtande i detta ämne inkomma.

Till åtlydnad af denna nådiga befallning har Collegium, efter det lärarne vid barnmorskeundervisnings-anstalterna i Stockholm och Göteborg uti afgifna yttranden sammanstämmande vitsordat nödvändigheten af ökade lärarekrafter vid dessa båda inrättningar, uti skrifvelse den 1 sistlidne November, till ledning för bedömandet af de med ifrågavarande lärarebefattningar förenade göromåls trägna beskaffenhet, underdånigst anfört, att, enligt gällande reglemente, lärotiden för barnmorske-elever är bestämd till minst nio månader, fördelade i två läseterminer årligen, räknade från den 1 April och den 1 Oktober, men utan afbrott i de praktiska öfningarna under mellantiderna; samt att, jemlikt den i sådant afseende utfärdade instruktion det, bland annat, åligger lärarne vid nämnda två undervisningsanstalter, att under läseterminerna hålla föreläsningar sex timmar i veckan, handleda lärlingarna i undersökningars och operationers verkställande, äfvensom öfva dem i uppsättande af berättelser om förloppet af verkställda förlossningar, hvarförutom desse lärare skola å särskilda tider meddela undervisning åt de barnmorskor, som äro behöriga och sig anmäla till undergående af förhör uti instrumental förlossningskonst; med hänseende hvartill, och då i öfrigt i betraktande toges så väl den för läraren ansträngande metod, hvilken i anseende till elevernas jemförelsevis ringa bildningsgrad måste vid undervisningen tillämpas, som ock det menliga inflytande, som skulle blifva en följd deraf, att, vid inträffadt förfall för läraren, en annan uti barnmorskeundervisningen inöfvad person ej vore att i hans ställe tillgå, Sundhets-Collegium, — jemte meddelad upplysning att antalet af utexaminerade barnmorskelärlingar utgjort:

i allmän förlossningskonst

år 1863	i Stockholm	41,	i Göteborg	39;	
år 1864	»	45,	»	38;	
år 1865	»	45,	»	43;	samt

uti instrumental förlossningskonst

år 1863	i Stockholm	26,	i Göteborg	24;
år 1864	»	28,	»	29;
år 1865	»	42,	»	26;

ansett anställandet af biträdande barnmorskelärare såsom en trängande nödvändighet, så vida den för landet ytterst vigtiga barnmorskebildningen skulle kunna vederbörligen upprätthållas; hvarföre Collegium nu hemställt, det nödiga medel måtte härför beredas.

Med anledning häraf och i öfverensstämmelse med Sundhets-Collegii hemställan, anser jag mig böra i underdånighet tillstyrka, det Eders Kongl. Maj:t behagade till Riksdagen aflåta nådig proposition om ett årligt anslag af tvåtusen Riksdaler, att såsom aflöning lika fördelas mellan två biträdande lärare vid barnmorskeundervisnings-anstalterna i Stockholm och Göteborg.

8:o.

Anslag till ersättning för afskrifna indelta mjöl- och sågqvarnsräntor.

I den 7 November nästlidna år afgifven underdånig berättelse om Statsverkets tillstånd och förvaltning har Statskontoret gjort framställning derom, att anslag på ordinarie stat måtte uppföras till ersättande af den minskning i inkomster, som för indelningshafvare uppkommit derigenom, att mjöl- och sågqvarnsräntor, hvilka till en del varit anordnade, blifvit, jemlikt föreskriften i nådiga kungörelsen den 30 December 1863, från och med år 1864 afskrifna och följaktligen ej vidare utgöras; i hvilket afseende Statskontoret, — som för åstadkommande af nödig enkelhet i stater och räkenskaper samt lättnad vid liqviderna föreslagit, att de i qvarnräntorna ingående persedlar smör och tackjern finge omsättas till spanmål —, upplyst, att för ifrågavarande ändamål följande anslag under Åttonde Hufvudtiteln skulle blifva erforderliga, nemligen:

	Penningar.				Oindelt spanmål.			
för Kleresistaten	3	Rdr	61	öre	117	kubikfot	7,62	kannor
» Universiteten	—	»	24	»	80	»	2	»
» Elementarläroverken	3	»	—	»	—	»	—	»
» Hospitalers och lazaretters underhåll	—	»	6	»	70	»	8,84	»
» Kyrkors underhåll	1	»	40	»	129	»	9,09	»
eller tillhopa	8	Rdr	31	öre	398	kubikfot	7,55	kannor

I följd häraf torde, i öfverensstämmelse med Statskontorets hemställan, ofvan omförmälda ersättningsanslag böra under förutnämnda rubriker i Riksstaten uppföras, samt beloppen af de under samma rubriker upptagna »Indelta räntor» med motsvarande värde förminskas.

9:o.

Ang. anslag till biträde vid handläggning inom Departementets Expedition af ärenden rörande ordnandet af presterskapets löneinkomster.

Enär den alltmer tilltagande mängden af ärenden rörande ordnandet af presterskapets löneförmåner i enlighet med Eders Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse den 11 Juli 1862 gjort det nödvändigt att antaga särskildt biträde för handläggningen inom Ecclesiastik-Departementet af dessa ärenden, på det densamma måtte kunna med erforderlig kraft och skyndsamhet fortgå, hafva Rikets senast församlade Ständer, i anledning af Eders Kongl. Maj:ts nådiga propositioner den 13 Oktober och den 21 December 1865, för berörda ändamål beviljat ett anslag af 3000 Riksdaler, att för hvartdera af åren 1866 och 1867 till Eders Kongl. Maj:ts disposition från Riksgäldskontoret utgå.

Intill den 1 Juli 1865 hafva vederbörande Nämnder upprättat förslag till löneregleringar för presterskapet i 512 pastorat, och från samma dag till den 1 sistlidne November uti ytterligare 368 pastorat, så att numera löneregleringarne i mera än två tredjedelar af pastoraten i riket äro af vederbörande Nämnder handhafda. Utaf dessa förslag hafva af Eders Kongl. Maj:t blifvit slutligen pröfvade: intill den 13 Oktober 1865 49, från denna dag till 1865 års slut 49 och under år 1866 167, således tillsammans intill nästlidna års utgång 265. Återstoden, med undantag af elfva under bearbetning i Ecclesiastik-Departementet varande mål, är beroende på vederbörande embetsmyndigheters pröfning eller öfverlemnad till församlingarne och presterskapet för afgifvande af deras yttranden.

Då det häraf visar sig, att antalet af de inom Ecclesiastik-Departementet handlagda ärenden af ifrågavararde slag varit i oupphörligt stigande, och detsamma kan antagas blifva förhållandet under de närmast följande åren, i följd hvaraf användandet af särskilda arbetskrafter för detta ändamål är af oundgängligt behof påkalladt, finner jag mig föranlåten att, i anseende härtill och på de skäl i öfrigt, som legat till grund för Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Ständers ofvannämnda beslut, i underdånighet hemställa, det Eders Kongl. Maj:t måtte besluta nådig framställning till Riksdagen derom, att jemväl för år 1868 ett anslag af 3000 Riksdaler måtte från Riksgäldskontoret utgå, att för berörda ändamål af Eders Kongl. Maj:t disponeras.

10:o.

Anslag till förbättring af de svagast aflönade Kommministrars m. fl. lönevilkor.

På det att, tilldess den beslutade regleringen af presterskapets löner blifvit verkställd, åtskilliga i afseende på en stor del af nu tjenstgörande komministrars och kapellpredikanters lönevilkor öfverklagade missförhållanden skulle kunna afhjelpas, der sådant af nödvändigheten mest påkallades, hafva Rikets vid 1862—1863 årens Riksdag församlade Ständer, till förbättring af de svagast aflönade Komministrars, Kapellpredikanters samt Pastorats- och Socken-Adjunkters lönevilkor, intilldess de genom den pågående allmänna löneregleringen för presterskapet hunnit uppbringas till de belopp, som för en anständig bergning erfordras, ställt till Eders Kongl, Maj:ts disposition ett reservationsanslag af 30,000 Riksdaler, vid hvars användande likväl borde iakttagas, att löneförbättring icke komme någon till godo, hvars tjenst af vederbörande löneregleringsnämnd ansåges böra vid innehafvarens afgång indragas.

Sedan detta för en gång beviljade anslag visat sig icke medgifva annan eller vidare förbättring i ofvanbemälde ecclesiastika tjenstemäns lönevilkor, än att för dem, hvilkas löner funnos i betydligare mån understiga 700 Riksdaler, löneförmånerna för åren 1864, 1865 och 1866 uppbringades till ungefärligen detta belopp, fann, i betraktande deraf att den anbefallda regleringen af presterskapets löner icke på flera år kunde väntas vara genomförd och att för ifrågavarande svagt lönade tjenstemän det måste vara af vigt att under tiden vid den medgifna, om ock oansenliga, löneförbättringen varda bibehållne, Eders Kongl. Maj:t sig föranlåten att vid sistförflutna Riksmöte hos Rikets Ständer göra

framställning derom, att till förbättring af de svagast aflönade Komministrars, Kapellpredikanters samt Pastorats- och Socken-Adjunkters lönevilkor måtte jemväl för år 1867 fortfarande anvisas ett reservationsanslag af 10,000 Riksdaler, att af Eders Kongl. Maj:t användas enligt de föreskrifter, som för dispositionen af det vid föregående Riksdag till samma ändamål beviljade anslag meddelats; hvilken nådiga framställning ock af Rikets Ständer bifölls.

Samma skäl, som vid sistförflutna Riksmöte föranledde berörda framställning till Rikets Ständer, anser jag fortfarande tala för att enahanda anslag äfven för år 1868 af nästkommande Riksdag begäres, och finner jag mig derföre föranlåten i underdånighet tillstyrka, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att i enahanda ändamål för nyssnämnda år bevilja ett reservationsanslag af 10,000 Riksdaler, att af Eders Kongl. Maj:t disponeras i enlighet med de föreskrifter, som varit meddelade för användandet af de till samma ändamål förut anvisade medel.

11:o.

Anslag till fortsatt reparation af Linköpings domkyrka.

Efter det åtskilliga reparationer å domkyrkan i Linköping, dels med lånebidrag och anslag af statsmedel, dels ock med kyrkans egna tillgångar, för en sammanlagd kostnadssumma af 90,630 Riksdaler blifvit verkställda, hafva vidare Rikets Ständer, af det för reparationsarbetets fullbordande, enligt år 1859 uppgjordt förslag, ytterligare erforderliga belopp 100,586 Riksdaler, vid Riksdagarne åren 1859—1860, 1862—1863 och 1865—1866, uppå Eders Kongl. Maj:ts propositioner, anvisat tillsammans 73,500 Riksdaler, för användande hvaraf särskilda föreskrifter den 26 Mars 1861, den 11 December 1863 och den 23 November 1866 i nåder meddelats; och har, enligt uppgift af vederbörande, domkyrkans restaurering fortskridit derhän, att af samtlige reparationsarbetena enligt 1859 års förslag, sedan de till utförande under innevarande år afsedda blifvit verkställda, vid början af år 1868 hufvudsakligen kommer att återstå kyrkotakets skifferbeläggning jemte de arbeten, hvilka deraf blifva en följd, äfvensom tornets iståndsättande till murar, sträfpelare, trappor m. m. samt kyrkohvalfven och de invändiga pelarnes m. m. reparation. — Med anmälan att domkyrkan till ifrågavarande reparationsarbete fortfarande saknar vidare tillgång, hafva Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Östergötlands län och Domkapitlet i Linköping, såsom vårdare af domkyrkans angelägenheter, uti gemensam skrifvelse den 10 nästlidne Oktober underdånigst anhållit, att alldenstund, när det vid sistförflutna Riksdag med 13,500 Riksdaler för år 1867 beviljade anslag hunnit användas, ännu 27,086 Riksdaler vore behöfliga till fyllande af den för kyrkans fullständiga iståndsättande beräknade summa, och planen för reparationsarbetets gång påkallade uppköp under år 1868 af ett betydligt förråd byggnadsmateriel, samt alltså utaf det blifvande anslaget för sistberörda år, derest detsamma icke utfaller till högre belopp än som för år 1867 beviljats, endast en obetydligare del skulle blifva öfrig för sjelfva arbetets bedrifvande, Eders Kongl. Maj:ts täcktes vid blifvande Riksdag göra nådig framställning om ytterligare anslag till fortsättande och fullbordande af domkyrkans reparation, att, utan återbetalnings-

skyldighet, till hela återstående beloppet 27,086 Riksdaler år 1868 utgå; hemställande Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och Domkapitlet, derest denna deras anhållan funnes icke kunna bifallas, att nådig proposition hos Riksdagen måtte göras om anvisande af åtminstone 13,500 Riksdaler till reparationsarbetets fortsättande sistberörda år; — och anser jag mig böra, på grund af hvad nu blifvit anfördt samt med fästadt afseende å nödvändigheten att i möjligaste måtto inskränka de utgifter, som vid instundande Riksdag ifrågakomma, i underdånighet tillstyrka, att Eders Kongl. Maj:t täcktes af Riksdagen i nåder äska ett belopp af 13,500 Riksdaler till fortsättning under år 1868 af reparationsarbetet å Linköpings domkyrka i enlighet med den plan, som af Eders Kongl. Maj:t pröfvas och godkännes.

12:o.

Läroverksbyggnader.

Anslag och lån till elementarläroverksbyggnaden i Upsala.

Sedan Rikets senast församlade Ständer, med bifall till Eders Kongl. Maj:ts nådiga framställning, såsom bidrag till uppförande af en ny byggnad för högre elementarläroverket i Upsala, hvarför kostnaden i dess helhet beräknats till 300,000 Rdr, beviljat dels ett anslag af 100,000 Rdr och dels ett låneunderstöd af 140,000 Rdr samt utaf dessa summor anvisat för år 1867 såsom anslag 40,000 Rdr och såsom lån 70,000 Rdr; så har Domkapitlet i Upsala, uti underdånig skrifvelse den 21 sistlidne November, gjort framställning om nödiga medel för byggnadsarbetet under år 1868, och i sådant afseende andragit:

att de medel, som, utöfver statsbidraget, beräknats vara till ett belopp af 60,000 Rdr vid 1865 års slut tillgängliga, utgjordes dels af det anslag, 32,000 Rdr, som Upsala läns Landsting åtagit sig att tillhandahålla, när den nya byggnaden komme under tak, och hvilket således icke kunde påräknas förrän under loppet af år 1868, dels af stiftets skolhusbyggnadskassa, som kunde vid 1866 års slut beräknas till 27,000 à 28,000 Rdr, samt läroverkets egen byggnadsfond, hvars behållning vid samma tid kunde antagas utgöra omkring 7,000 Rdr, äfvensom af det utaf enskilda för skolan intresserade personer insamlade belopp, omkring 9,000 Rdr;

att af dessa medel en betydlig summa skulle genast efter entreprenadkontraktets underskrifvande utbetalas, hvarjemte både stiftets byggnadskassa och läroverkets egen byggnadsfond hade andra utgifter att bestrida, så att ingendera, allraminst stiftets byggnadskassa, som skulle svara för en mängd aflöningar och arvoden m. m. vid lediga presterliga sysslor, kunde ställas utan disponibla tillgångar;

att nyssnämnda båda kassor skola framdeles lemna medel till förräntande och amortering af det beviljade låneunderstödet, hvarföre deras tillgångar borde, långt ifrån uttömmas, tvärtom förstärkas och förkofras;

att enligt den uppgjorda byggnadsplanen, och då under år 1867 åtskilligt planerings- och planteringsarbete å skoltomten måste utföras och bekostas, kunde temligen sannolikt beräknas, att det för nämnda år anvisade belopp komme att i det närmaste åtgå;

samt att utgifterna under år 1868 efter all sannolikhet blefve ännu större;

Med afseende å hvilket allt Domkapitlet underdånigst hemställt, det Eders Kongl. Maj:t täcktes i nådig proposition till Riksdagen föreslå, att för år 1868 måtte till läroverksbyggnaden i Upsala anvisas dels återstoden af lånesumman med 70,000 Rdr, dels hälften af det återstående anslagsbeloppet med 30,000 Rdr och således till Domkapitlets disposition i mån af behof under samma år ställas ett sammanräknadt belopp af 100,000 Rdr.

Med anledning af hvad Domkapitlet sålunda anfört, tillstyrker jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes till ifrågavarande framställning lemna nådigt bifall, likväl så, att någon nedsättning sker i den del af anslaget utan återbetalningsskyldighet, som skall för år 1868 utgå, så att detsamma komme att utgöra 20,000 Rdr, hvarigenom, med inberäkning af den återstående lånesumman 70,000 Rdr, hela det för år 1868 utfallande beloppet skulle uppgå till 90,000 Rdr.

Ang. anvisande af medel för läroverksbyggnaderna i Carlstad, Wenersborg och Westervik.

Rikets Ständer hafva likaledes vid sistförflutna Riksdag, såsom bidrag till uppförande af nya eller utvidgande af äldre byggnader för elementarläroverken i Carlstad, Wenersborg och Westervik, beviljat följande summor, nemligen:

för läroverket i Carlstad såsom anslag 87,000 Rdr och såsom lån 40,000 Rdr, hvaraf för år 1867 anvisats af anslaget 40,000 Rdr och af lånet 20,000 Rdr;

för läroverket i Wenersborg såsom anslag 60,000 Rdr och såsom lån 40,000 Rdr, och

för läroverket i Westervik såsom anslag 35,000 Rdr och såsom lån 20,000 Rdr;

varande för de två sistnämnda läroverken halfva beloppen af såväl anslagen som låneunderstöden anvisade för år 1867;

allt under förutsättning att vederbörande landsting och kommuner till byggnadsföretagen bidroge med vissa af Rikets Ständer bestämda belopp.

Då i afseende på läroverksbyggnaden i Carlstad, Wermlands läns landsting, i fråga om skolhuset i Westervik, Norra Kalmar läns landsting och i afseende på Wenersborgs skolhusbyggnad, Wenersborgs stad förklarat sig villiga att fullgöra berörda vilkor, hemställer jag att, på det byggnadsarbetena må kunna under år 1868 fortsättas, Eders Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen göra nådig framställning om anvisande för nämnda år af följande belopp, nemligen:

för läroverksbyggnaden	i Carlstad:	anslag	47,000 Rdr,	lån 20,000 Rdr,
» »	i Wenersborg:	»	30,000 »	
» »	i Westervik:	»	17,500 »	

13:o.

Folkskoleväsendet.

Anslag till löneförbättring åt examinerade folkskolelärare.

Då Rikets Ständer vid Riksdagen 1862—1863 anvisade medel för höjande af examinerade folkskolelärares löner till 400 Rdr utom husrum, vedbrand och kofoder, ansågo de på samma gång billigt, att ett understöd jemväl bereddes för de församlingar, hvilka ville och kunde försäkra lärarne vid sina folkskolor om löneförmåner utöfver nämnda belopp och ställde till Eders Kongl. Maj:ts disposition en å Riksgäldskontoret anvisad an-

slagssumma af 30,000 Rdr för hvarje af åren 1864, 1865 och 1866 för att i mån af behof användas på det sätt, att der församlingar, hvilkas folkskolelärare redan i lön åtnjöte 400 Rdr eller derutöfver, förbundo sig att höja lönen utöfver då utgående belopp, ett statsbidrag till lika belopp med församlingarnes sålunda lemnade ytterligare tillskott finge efter Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning anvisas, dock att statens bidrag för detta ändamål ej skulle öfverstiga 50 Rdr om året för hvarje lärare. Rikets sednast församlade Ständer, som funno det vara af stor vigt, att församlingarne framgent medelst bidrag af statsmedel uppmuntrades att genom ökade löneförmåner för lärarne befrämja skolväsendets utveckling, anvisade ock för innevarande år å Riksgäldskontoret till Eders Kongl. Maj:ts disposition ett belopp af 30,000 Rdr för att, under dittills gällande vilkor, användas till löneförbättring utöfver minimilönen åt examinerade folkskolelärare.

Då ett stigande nit om folkbildningen äfven medför ökade anspråk på lärarne, och det för församlingarne blefve svårt att endast med egna medel utgöra de ökade löneförmåner, hvaraf utmärktare lärare kunna göra sig förtjente, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t måtte af Riksdagen äska, att till ifrågavarande ändamål på extra stat anvisas 30,000 Rdr att af Eders Kongl. Maj:t under enahanda vilkor som förut användas.

Understöd åt sådana församlingar, som i följd af medellöshet icke kunna till erforderligt belopp bekosta aflöning åt sina folkskolelärare.

Sedan den för examinerade folkskolelärare bestämda minimilönen blifvit ökad, har det ännu mera än tillförene blifvit af behof påkalladt, att tillfälle till särskildt understöd beredes sådana församlingar, hvilka sakna egna medel att utgöra de tillskott, hvilka erfordras för delfående af de till löneförhöjningen, under vissa vilkor, af statsmedel utgående bidrag. Vid de två sednast förflutna Riksdagarne anvisades, i enlighet med hvad allt ifrån den Riksdag, då statsmedel först afsågos till folkskolornas understöd, varit vanligt, ett anslag för detta ändamål, och bestämdes beloppet till 20,000 Rdr om året.

Under den sednast förflutna statsregleringsperioden har denna summa årligen till fullo utgått, och i alla delar af riket finnas fattiga församlingar, som fortfarande äro i behof af ett sådant understöd. Jag får derföre i underdånighet föreslå, att Eders Kongl. Maj:t till Riksdagen aflåter nådig framställning derom, att till understöd för sådana församlingar, som ej kunna till erforderligt belopp bekosta aflöning till sina folkskolelärare, måtte på extra stat anvisas ett belopp af 20,000 Rdr att från Riksgäldskontoret utgå.

Anslag till undervisning i trädgårdsskötsel vid folkskolelärareseminarierna.

Sedan Rikets Ständer vid sistförflutna Riksdag, i enlighet med Eders Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, på det att undervisningen i trädgårdsskötsel måtte kunna fullständigt ordnas vid några af de utvidgade folkskolelärareseminarierna, och en efter hand vunnen erfarenhet lemna ledning för de åtgärder, som vid öfriga läroanstalter af samma slag borde vidtagas, ej mindre anvisat medel för anskaffande af lämpliga öfningsfält, än äfven beviljat ett anslag för 1867 till bestridande af den kostnad, denna undervisnings ordnande vid några seminarier komme att för året medföra; och sedan, efter erhållet nådigt uppdrag, särskilda komiterade afgifvit förslag dels rörande lämpligaste sättet för denna undervisnings ordnande, dels ock å dem bland de utvidgade seminarierna, vid hvilka ett sådant ordnande först borde vidtagas, har Eders Kongl. Maj:t i nåder förordnat, att, i enlighet med komiterades förslag, den ifrågavarande undervisningen skulle under innevarande

år fullständigt ordnas vid seminarierna i Linköping och Lund, der den nya anordningen af seminarierna först blifvit tillämpad och redan hunnit vinna stadga. Men då det skulle vara utan ändamål, att en sådan undervisning endast ett enda år fortginge för att sedermera afbrytas, anser jag mig böra i underdånighet tillstyrka, att Eders Kongl. Maj:t måtte hos Riksdagen i nåder föreslå, att till bestridande af de årliga utgifterna för ifrågavarande ändamål anvisas äfven för 1868 ett extra anslag af 3000 Rdr att från Riksgäldskontoret utgå.

Anslag till byggnad för folkskolelärareseminarium i Linköping.

Uppå Eders Kongl. Maj:ts vid sistlidne Riksdag gjorda nådiga framställning om behofvet af ett eget lärohus för folkskolelärareseminarium i Linköping, beviljade Rikets Ständer till inköp af tomt för ett sådant lärohus samt till byggnadens påbörjande och uppförande, så långt tillgångarne medgåfve, efter den ritning, som kunde komma att af Eders Kongl. Maj:t fastställas, 25,000 Rdr, och i sammanhang dermed anhöllo Rikets Ständer, att Eders Kongl. Maj:t, för vinnande af fullständig utredning angående så väl den yttre och inre anordning, som för seminariibyggnader i allmänhet funnes mest lämplig, som ock det billigaste pris, för hvilket desamma i förhållande till det å hvarje ställe påräkneliga lärjungeantalet skulle kunna uppföras, måtte, innan seminariibyggnadens i Linköping uppförande påbörjades, låta utarbeta normalritningar och förslag till dylika byggnader.

Komiterade, som för nämnda ändamål den 29 sistlidne Juni af Eders Kongl. Maj:t i nåder förordnades, för att utarbeta förslag till ifrågavarande normalritningar, hafva, jemte öfverlemnandet af sådant förslag, underdånigt utlåtande i ämnet afgifvit, och dervid hufvudsakligen anfört: att, då det större eller mindre antal elever, som vid de äldre folkskolelärareseminarierna förekommit, ej kunde betraktas såsom en säker gradmätare på det antal, som kunde påräknas vid de utvidgade seminarierna, och erfarenheten i detta hänseende vid sistnämnda läroanstalter ej vore så stadgad, att någon tillförlitlig beräkning kunde med ledning deraf uppgöras, komiterade funnit sig sakna tillräckliga grunder för upprättande af olika förslag för seminarierna för de särskilda orterna; — att seminarii-elevernas antal, som årligen ökats och för närvarande utgjorde 743, vid hvarje af seminarierna i Lund och Göteborg uppgått till något mer än 100 och i Hernösand till endast 45, samt vid hvarje af de öfriga vexlat mellan 60 och 100, och att, då elev-antalet vid hvarje af dessa läroanstalter komme att uppgå till omkring 90, om samtlige eleverne emellan dem lika fördelades, och 100 elever, såsom äfven Rikets Ständer antydt, syntes vara det högsta, som under nuvarande förhållanden lämpligen kunde vid ett seminarium på en gång erhålla undervisning, komiterade, jemte underdånig hemställan, huruvida förhållandet vid seminarium i Hernösand kunde föranleda särskild anordning, uppgjort förslaget efter beräkning af 100 elever vid hvarje af de öfriga seminarierna; — att i förslaget äro upptagne: 1:o en större byggnad med följande lägenheter, nemligen tre lärosalar för seminarii särskilda afdelningar jemte ett reservrum, för den händelse att någon afdelning blefve för stor att gemensamt undervisas; ett större och ett mindre rum för öfningsskolan; en större samlingssal för gemensamma öfningar, arkiv- och biblioteksrum, hvilket äfven skulle begagnas för lärares sammankomster och Rektors expeditionsgöromål; rum för förvaring af materiel för undervisningen; rum för ytterplaggs aflägganden och för den person, som be-

sörjde städning och eldning, samt en boställslägenhet för Rektor; och 2:o byggnad för uthuslägenheter, såsom ved- och kolbodar samt hemlighus; — att komiterade, enär Rektor hade skyldighet att vårda inrättningens byggnader, inventarier, bokförråd och öfriga tillhörigheter, att vaka så väl öfver den för undervisningen fastställda ordningen som öfver elevernas förhållande, hvartill äfven hörde tillsynen vid de tillfällen, då eleverna till förberedelse för lektionerna begagnade inrättningens samlingar, instrumenter m. m., samt att öfver trädgårdens behöriga vård och elevernas praktiska öfningar i trädgårdsskötsel hafva tillsyn, ansett det utgöra ett väsendtligt vilkor för inrättningens behöriga gång, att Rektor finge fast bostad vid inrättningen och derigenom bereddes tillfälle kunna derstädes oafbrutet tillstädesvara; — att det i afseende på den yttre och inre anordningen ansetts vara af vigt, att lärohuset, som borde uppföras af sten, förlades på en fri och öppen plats, å hvilken funnes utrymme för elevernas exercisöfningar och barnens lekar samt för trädgårdsanläggning och planteringar; att lärosalarne, som borde förläggas mot passande väderstreck, egde ändamålsenlig och tillräcklig upplysning samt ett mot det beräknade lärjungeantalet svarande utrymme i areal och kubikinnehåll, hvilket sednare borde utgöra omkring 200 kubikfot för hvarje person; att skolborden anordnades så, att två elever fingo plats vid hvarje bord, samt att uppvärmning och ventilering bereddes enligt nyare beprövade åsigter; — och att komiterade, efter granskning af flera förut uppgjorda och till dem öfverlemnade ritningar, hvilka befunnits mer och mindre olämpliga, efter förenämnda plan utarbetat det afgifna förslaget, hvilket jemte uppvärmnings- och ventileringsapparat vore beräknadt att kosta 50,000 Rdr, och enligt hvilket ny ritning utförts.

Den sålunda, med ledning så väl af dessa läroinrättningars noggrannt öfvervägda behof som af erfarenhetens vitsord uppgjorda planen synes mig väl motsvara ändamålet. Lokalerna för undervisning och öfningar kunna icke vid ett fullständigt seminarium vara mindre rymliga eller färre; och att föreståndaren, som bör med sin oaflåtligt verksamma tillsyn följa så väl undervisningen i alla dess delar som äfven lärjungarnes uppförande, då de, såsom vid detta slag af läroanstalter ofta måste blifva fallet, utom lärotimmarne vistas i seminariets lokaler, inom lärohuset har sin bostad, anser jag vara ett oeftergifligt vilkor för dessa läroanstalters ändamålsenliga verksamhet. Det erforderliga kostnadsbeloppet lärer icke, i jemförelse med kostnaden för andra läroverksbyggnader, kunna anses högt.

Jag får således i underdånighet tillstyrka, att, enär till seminariibyggnadens i Linköping uppförande enligt denna plan erfordras utöfver de beviljade 25,000 Rdr, hvaraf 2,500 Rdr åtgått för inköpande af tomt, en summa af 27,500 Rdr, Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att sistnämnda belopp för detta ändamål anvisas att under år 1868 utgå.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Ang. användande af besparingarne å de till folkskoleväsendet anslagna medel.

Vidare får jag i underdånighet hemställa, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå, att besparingarne å de särskildta extra anslagen till folkundervisningens befrämjande må af Eders Kongl. Maj:t få användas för folkundervisningen tillhörande föremål.

14:o.

Anslag för Sundhets-Collegium.

Uti memorial den 29 sistlidne Oktober har Sundhets-Collegii Ordförande, General-Direktören N. J. Berlin, underdånigst anhållit, att då de förhållanden fortfarande egde rum, under hvilka Rikets Ständer, uppå Eders Kongl. Maj:ts nådiga propositioner, beviljat för åren 1864—7 så väl ett årligt lönetillskott af 8000 Rdr till fördelning mellan Sundhets-Collegii ordförande, ledamöter och tjenstemän på sätt Eders Kongl. Maj:t funne godt derom i nåder bestämma, som ock en lönetillökning af 50 Riksdaler åt Collegii förste vaktmästare, Eders Kongl. Maj:t täcktes till den härnäst sammanträdande Riksdagen aflåta nådig proposition derom, att, i afvaktan på hvad Eders Kongl. Maj:t kunde komma att rörande Sundhets-Collegii ifrågasatta ombildning besluta, ofvannämnda belopp af 8,050 Rdr fortfarande må för år 1868 utgå.

Med anledning häraf, och då frågan om Sundhets-Collegii organisation, enär Landtförsvarskomiténs med detta ärende i afseende på arméens sundhetsvård sammanhängande förslag hittills icke kunnat blifva föremål för Eders Kongl. Maj:ts nådiga beslut, ännu är beroende på slutlig pröfning, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen, att omförmälda tillökning i anslaget för Sundhets-Collegium, 8000 Rdr, måtte äfven för år 1868 ställas till Eders Kongl. Maj:ts disposition, samt att förste vaktmästarens lön för samma tid äfven ökas med 50 Rdr.

15:o.

Anslag till löneförhöjning åt extra provincialläkarne.

I det underdåniga förslag till ordnande af den civila helsovården i riket, som Sundhets-Collegium på nådig befallning den 11 April 1859 afgifvit, hemställde Collegium bland annat, att de 26 extra provincialläkarebefattningarne i riket, hvilkas innehafvare uppburo hvardera 1000 Rdr årligen såsom arfvode, måtte på ordinarie stat uppföras med full provincialläkarelön af 1,500 Rdr.

Sedan Rikets Ständer, med bifall till hvad Eders Kongl. Maj:t i anledning häraf föreslagit, samt med hänseende dertill att innehafvarne af de så kallade extra provincialläkarebefattningarne hade samma åligganden som de ordinarie provincialläkarne, vid 1862—1863 årens Riksdag ställt till Eders Kongl. Maj:ts disposition ett reservationsanslag af 11,000 Rdr årligen att användas till lönetillökning med 500 Rdr åt hvarje extra provincialläkare, som icke innehade annan tjenst, så har detta anslag blifvit vid sistlidne Riksdag på ordinarie stat uppfördt, hvarigenom 22 extra provincialläkarebefattningar till ordinarie provincialläkaretjenster förändrats.

Då sålunda öfrige 4 extra provincialläkare, hvilka tillika innehafva bataljonsläkaretjenster, ännu äro i åtnjutande endast af det lägre arfvodet, har Sundhets-Collegium, uti skrifvelse den 1 nästlidne November, till beredande af vidare verkställighet åt 1859 års berörda förslag, underdånigst hemställt: dels att Eders Kongl. Maj:t behagade till nästinstundande Riksdag aflåta nådig proposition att dessa 4 extra provincialläkarebeställnin-

gar finge, i mån af nuvarande innehafvares afgång, på ordinarie stat uppföras med löner af 1,500 Rdr för hvarje; samt att för berörda ändamål ett årligt anslag af 2000 Rdr måtte anvisas, med vilkor likväl, att invånarne i vederbörande distrikter anskaffa, upplåta och underhålla lämplig bostad vid de för läkarne bestämda stationer; dels ock att, så vidt alla extra provincialläkarebefattningarne blifva på ordinarie stat uppförda, den hittills vilkorligen medgifna förening af extra provincialläkarebefattning med bataljonsläkaretjenst skulle upphöra, i den mån nuvarande innehafvare, hvilka under tiden åtnjuta endast hittills fastställda extra provincialläkare-arfvoden, från befattningarne afgå; — och får jag, med anledning af Sundhets-Collegii berörda framställning, i underdånighet tillstyrka, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen, att de återstående extra provincialläkarebefattningarne må, i den mån nuvarande innehafvare derifrån afgå eller lemna sina dermed förenade bataljonsläkaretjenster, förses med årliga löner af 1,500 Rdr, hvilken åtgärd likväl, då verkställighet af en sådan anordning icke lärer kunna annorledes än efter hand inträda, ej torde för närvarande föranleda uppförande på stat af högre belopp än 1000 Rdr, samt att för sådant ändamål nämnda anslag måtte beviljas, under förbehåll att invånarne inom hvarje distrikt på egen bekostnad anskaffa och underhålla lämplig bostad åt läkaren vid den för honom bestämda station.

16:o.

Anslag för den i Helsingland inrättade sjukvårdsanstalt för personer behäftade med spetälska.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Gefleborgs län har uti underdånig skrifvelse den 4 sistlidne Augusti anhållit, det Eders Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen afläta nådig proposition derom, att det statsanslag, hvilket, under förutsättning af motsvarande tillskott från länet, varit för åren 1864 till och med 1867 anvisadt att utgå med 3000 Rdr årligen, såsom understöd för vård och skötsel af de personer i Helsingland, som voro behäftade med sjukdomen spetälska, fortfarande måtte för ändamålet beviljas.

Sundhets-Collegium, anbefaldt att häröfver sig utlåta, har i underdånigt utlåtande den 1 nästlidne November anfört, att, sedan Eders Kongl. Maj:t i nåder medgifvit, att de vid Riksdagen 1862—1863 beviljade medel, som, med vilkor att motsvarande bidrag från Gefleborgs län anvisades, under sistförflutna statsregleringsperiod för omförmälda ändamål utgått med 3000 Rdr årligen, finge användas till uppbyggande af ett, i likhet med länslazaretten, under tillsyn af en särskild Direktion ställdt, sjukhus för spetälske, beräknadt att inrymma 20 sängar, Direktionen, efter det planritningarne blifvit vederbörligen granskade och godkände, redan hösten år 1865 gått i författning om uppförande i grannskapet af Jerfsö provincialläkarestation af detta sjukhus, hvilket, i fall erforderliga medel blefve att tillgå, beräknats kunna blifva färdigt under loppet af innevarande år; att Direktionen emellertid, på det att de sjuke, som voro mest i behof af vård och skötsel, ej skulle under byggnadstiden vara i saknad af sådan, för detta ändamål hyrt ett i grannskapet beläget mindre hus; att kostnaden för sjukhusbyggnadens uppförande jemte tomtens inköp beräknats att uppgå sammanlagdt till 16,262 Rdr 25 öre, hvarförutom till anskaffande af inventarier och utredningspersedlar erfordrats 4,564 Rdr 50 öre, och un-

derhållet för sjuke medtagit 5,011 Rdr 23 öre; samt att för byggnadens fullbordande och utredning således skulle vid 1866 års slut erfordras 7,837 Rdr 98 öre utöfver de 18,000 Rdr, som varit för ändamålet disponible, och det af Rikets Ständer för år 1867 beviljade anslag af 3,000 Rdr, äfven med inberäkning af landstingets anslag för samma år, följaktligen ej förslå att fylla denna brist, än mindre att derutöfver lemna något bidrag till underhållskostnaden för de sjuka, hvilken, sedan sjukhemmet trädt i verksamhet, beräknats uppgå till 6,500 Rdr årligen.

Af hvad sålunda blifvit i underdånighet anfördt synes, att för fullbordande af nämnda sjukhusinrättning och dess försättande i ändamålsenlig verksamhet ännu erfordras ej obetydliga bidrag; och i betraktande af denna sjukdoms beskaffenhet samt de stora svårigheter, som äro förenade med en ändamålsenlig vård och skötsel af de dermed behäftade personer, hvilka, enligt hvad upplyst blifvit, vid 1865 års utgång utgjorde ett antal af 80, anser jag mig, lika med Sundhets-Collegium, böra i underdånighet tillstyrka, det Eders Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen göra nådig framställning om beviljande för år 1868 af ett anslag för berörda ändamål till lika stort belopp, som det för år 1867 utgående, eller 3,000 Rdr, under vilkor af ett mot detta belopp svarande bidrag från landstinget.

17:o.

Anslag till hospitalsvården.

I anledning af Eders Kongl. Maj:ts nådiga proposition hafva Rikets senast församlade Ständer, till förstärkning af allmänna hospitalsfonden, för år 1867 beviljat ett kreditiv af 100,000 Rdr, deraf 80,000 Rdr motsvara beloppet af det kreditiv, som för ändamålet under senare tid årligen utgått, och 10,000 Rdr utgöra den förhöjning deri, som för utredning och underhåll af ett stigande antal sjukplatser vid hospitalen erfordrades, samt de återstående 10,000 Rdr afsetts för beredande af förbättring uti hospitalsläkarnes lönevilkor.

Uti den underdåniga framställning som föranledt Eders Kongl. Maj:ts ofvanberörda nådiga proposition, fästade Serafimer-Ordens-Gillet, hvad angår den fortgående tillökningen i sjukvårdskostnaderna vid hospitalen, uppmärksamheten derå, att, efter medelberäkning för de nästförutgångna åren, antalet sinnessjuka, som å hospitalen vårdades, årligen stigit med 44,5, hvaraf åter, då för hvarje ett helt år upptagen sjukplats underhållet uppginge i medeltal till en kostnad af 328 Rdr, måste följa, att sjukvårdskostnaden, beräknad efter en årlig stegring af endast 40 sjuka, för hvarje år ökats med 13,120 Rdr, eller, efter afdrag för patientafgifterna, med minst 10,000 Rdr; och om under en period af tre år stigandet i patientantalet skulle på enahanda sätt som dittills fortgå, uppstode följakteligen för nu antydda ändamål behof af tillskott för hospitalsfonden, under första året af 10,000 Rdr, under det andra af 20,000 Rdr och under det tredje af 30,000 Rdr, hvilka tillskott fördenskull Serafimer-Ordens-Gillet hemställde måtte hos Rikets Ständer för då instundande statsregleringsperiod, hvilken antogs komma att omfatta tre år, af Eders Kongl. Maj:t begäras.

Sedan emellertid, på sätt här ofvan förmäles, det sålunda ifrågaställda anslaget blifvit beviljadt allenast för år 1867, har Serafimer-Ordens-Gillet, uti skrifvelse den 8 nästlidne November, underdånigst anmält, hurusom hospitalsförvaltningens behof, sådana de uti Serafimer-Ordens-Gillets ofvanåberopade underdåniga framställning blifvit angifna, qvarstode oförändrade. Under år 1865 hade nemligen det progressiva stigandet af antalet utaf de å hospital vårdade sinnessjuka ytterligare bekräftats af erfarenheten, i det att detta antal, utgörande vid 1864 års slut 1151 personer, uppgick den 31 December 1865 till 1187. Under åren 1861—1865 hade alltså sjukantalet, som den 31 December 1860 var 973, stigit med tillsammans 214, utvisande i medeltal för hvarje af dessa fem år en tillökning i hospitalens sjukbefolkning af 42,8 årligen.

Med afseende härå har Serafimer-Ordens-Gillet underdånigst anhållit, det Eders Kongl. Maj:t ville i nåder till nästa Riksdag göra framställning, att till hospitalsfondens förstärkning för år 1868 måtte anslås ett kreditivbelopp, förökadt, af ofvan uppgifna anledning, med 10,000 Rdr, eller af tillhopa 110,000 Rdr.

I betraktande af hvad Serafimer-Ordens-Gillet sålunda anfört, får jag i underdånighet tillstyrka, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att till hospitalsfondens förstärkning äfven för år 1868 bevilja ett kreditiv, hvars belopp likväl, i anseende till den inskränkning i utgifterna, som förhållandena vid denna Riksdag i allmänhet göra nödvändig, torde böra bestämmas till 100,000 Rdr. —

Vid sistlidna Riksdag beviljade Rikets Ständer ett af Eders Kongl. Maj:t äskadt anslag för Nyköpings hospitals tillbyggnad och utvidgning med 20,000 Rdr, deraf för år 1867 skulle utgå endast hälften;

och hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t, i anledning häraf, behagade göra nådig framställning derom, att det återstående beloppet, 10,000 Rdr för sagda ändamål må varda anvisadt att utgå under år 1868.

18:o.

Anslag för Nationalmuseum.

Med anledning dels af den genom Eders Kongl. Maj:ts nådiga Bref den 26 sistlidna Oktober åt Öfverintendents-Embetet uppdragna förvaltningen af Nationalmuseibyggnaden, dels ock af det inseende, som detta embete eger att, jemlikt samma nådiga Bref samt Kongl. Brefvet den 7 förutgångna Augusti, utöfva ej mindre öfver Statens konstsamlingar än öfver lifrustkammaren, har Öfverintendets-Embetet i skrifvelse den 4 sistförflutna December i underdånighet framställt behofvet af betydligt ökade anslag för vården och underhållet af ifrågavarande byggnad och samlingar, äfvensom föreslagit, att derför ett sammanräknadt belopp af 37,040 Rdr måtte på ordinarie stat uppföras och till nedannämnda ändamål användas:

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

till biträde vid upprättandet och kompletterandet af behöfliga inventarieförteckningar, vid vetenskapliga undersökningar och litterära arbeten, erforderliga för samlingarnes närmare kännedom 1,500:

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

till 10 vaktmästare, nemligen 4 äldre à 500 Rdr och de 6 yngre à 400 Rdr hvardera 4,400:

till inköp af taflor eller andra konstsaker till kompletterande af samlingarne ... 3,000:

till Lifrustkammarens tjenstepersonal 2,290:

Då de samlingar, hvilka varit afsedda att i Nationalmuseum förvaras, ännu icke hunnit fullständigt ordnas, synes mig tiden icke vara inne till framläggande vid denna Riksdag af en definitiv stat; men med afseende på hvad af Öfverintendents-Embetet, i fråga om de ökade behofven, blifvit anfördt och enär åtskilliga af de begärda anslagen för vården, ökandet och förevisningen af de nu inflyttade samlingarne synas äfven under nuvarande förhållanden — och intill dess en fullständigare anordning af tafvel- och gravyrsamlingarne hunnit komma till stånd samt en bestämd plan i afseende å förvaltningen och arbetsfördelningen blifvit uppgjord — vara af behofvet påkallade, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t måtte hos Riksdagen för ifrågavarande ändamål äska för år 1868

dels fortfarandet af följande för år 1867 beviljade anslag, nemligen:

till en uppsyningsman och öfvereldare 500:

till 3 eldare à 450 ..... 1,350;

till underhåll af byggnadens tak, golf och fönster samt till rengöring och reparationer 5,300:

till stenkol och coakes 5,000:

till ett särskildt biträde vid gravyrsamlingens ordnande och vårdande 1,500:

äfvensom att för flyttnings- och anordningsarbeten måtte anslås ett belopp af 1,000:

hvilken sistnämnda post, sedan flyttningsarbetena blifvit verkställda och hufvudsakligen endast anordningen återstår, lämpligen synts kunna med detta förminskade belopp utgå; i sammanhang hvarmed jag äfven får i underdånighet anföra, att det vid sistlidne Riksdag afsedda arfvode till arkitekt numera torde kunna umbäras, enär byggnadsarbetena nu äro afslutade och byggnaden ställd under Öfverintendents-Embetets tillsyn och vård, vid hvilket förhållande godtgörelse för arkitektbiträde, der sådant erfordras, torde kunna af det allmänna anslaget för kronans hus och byggnader i Stockholm beredas;

dels ock att aflöningen till vaktbetjeningen, med afseende på det större behof af tillsyn och uppassning, som förefinnes, sedan Musei samlingar begynnt att offentligen förevisas, måtte höjas till ett sammanlagdt belopp af 3,500:

att, för en efterhand fortgående tillökning af de redan befintliga konstskatterna och på det Sverige ej måtte sakna tillfälle att å den marknad för äldre konstalster, som oupphörligt är öppen och vid hvilken möjlighet icke sällan uppkommer att på ganska billiga vilkor förvärfva dyrbara konstföremål, ett belopp måtte anslås till inköp af äldre mästares målningar eller andra konstsaker, uppgående till 3,000:

att åt ett biträde vid upprättandet och kompletterandet af behöfliga inventarii-förteckningar och vid de vetenskapliga undersökningar och litterära arbeten, som för samlingarnes närmare kännedom och noggranna ordnande blifva nödiga, anvisas ett arfvode af 1,000:
samt att för tillsynen och vården af Lifrustkammarens samlingar anslås 600:
eller tillsammans Rdr 22,750:

19:o.

Anslag för åtskilliga antiqvariska ändamål samt till arfvoden åt biträden och vaktbetjening vid Vitterhets-, Historie- och Antiqvitets-Akademiens samlingar.

I underdånig skrifvelse den 13 nästlidne November har Vitterhets-, Historie- och Antiqvitets-Akademien anhållit, att Eders Kongl. Maj:t måtte till nu instundande Riksdag aflåta nådig proposition om fortsatt anvisande af nedannämnda, utaf Rikets sist församlade Ständer för år 1867 beviljade anslag, hvilka fortfarande vore af behofvet påkallade, så framt Akademien skulle kunna bereda framgång åt redan började företag och göra de åt hennes vård anförtrodda samlingar fruktbärande för vetenskapen samt gagnande för allmänheten.

a) *Till arfvode och resekostnadsersättning åt en Antiqvitets-Intendent, 3,500 Riksdaler.* I afseende härpå har Akademien anfört: att, sedan Läroverks-Adjunkten P. A. Säve till följd af sjuklighet afsagt sig Antiqvitets-Intendentsbefattningen, hvilken han innehaft till slutet af Juni månad 1865, och Akademien den 15 påföljande Juli förordnat Kammarherren Friherre Nils Gabriel Djurklou att bestrida denna befattning, hade Friherre Djurklou i början af 1866 aflemnat berättelse, hvilken, enär efter förordnandets emottagande blott en ringa för antiqvariska forskningsresor tjenlig tid af året återstod, hufvudsakligen innehåller ett rikt förråd af sägner, ordspråk m. m., dem upptecknaren under föregående åren samlat bland allmogen i Nerike; att Friherre Djurklou under innevarande år, efter Akademiens anvisning, företagit en forskningsresa i Wermland, der han besökt aderton socknar, om hvilken resa en berättelse, som, enligt hans uppgift, skall åtföljas af en antiqvarisk karta öfver den undersökta delen af nämnda landskap, jemte omkring femtio teckningar, vore att förvänta i början af detta år; samt att, då vidsträckta delar af riket ännu återstode att undersöka, och då Antiqvitets-Intendentens resor medförde den stora fördelen, att i de besökta orterna befolkningens uppmärksamhet och kärlek fästades vid dervarande fornlemningar, Akademien ansåge giltig anledning finnas till ifrågavarande anslags förnyande.

b) *Till runstenars uppsökande och aftecknande samt teckningarnes utgifvande, 1,500 Riksdaler.* Detta anslag, som under flera år utgått, har hittills uppburits af Richard Dybeck, mot förbindelse för honom att årligen utgifva ett häfte med femtio runstensafbildningar jemte text, och att deraf för Statens räkning aflemna femtio exemplar; innehållande de utkomna häftena af Dybecks arbete, benämndt »Sverikes Runurkunder», teckningar af runminnesmärken hufvudsakligen från landskapen omkring Mälaren, hvadan på dessa forskningsfält mycket återstode att uträtta och fördenskull anslagets fortfarande vore särdeles önskvärdt.

c) *Till undersökning af fäderneslandets fornlemningar och upprättande af förteckningar öfver sådana, 2,000 Riksdaler.* Genom detta anslag, som utgått från och med år 1864, hade Akademien varit i tillfälle att åt fornminnesföreningar, bildade i några landsorter, samt åt enskilde af Akademien utsände forskare lemna understöd, hvilka framkallat värderika, ehuru ännu ej fullständiga förteckningar och beskrifningar på fornlemningar inom vissa trakter af Ångermanland, Helsingland, Gestrikland, Nerike, Halland och Skåne, hvarförutan andra vore att införvänta från åtskilliga orter i Södermanland och Vestergötland. Akademien har visat angelägenheten deraf, att icke genom brist på medel måtte förorsakas afbrott i dessa undersökningar, vigtiga ej blott med afseende på fornlemningarnes bevarande och möjligheten att bedöma, hvilka utan saknad kunde undanrödjas, när anhållan i sådant hänseende blefve på giltiga skäl framställd, utan i synnerhet derföre, att genom dem skulle beredas historieforskaren det enda säkra medlet att lära känna de olika folkstammar, som i äldre och äldsta tider bebott vårt land, samt deras vandringar och kulturens utbredning inom detsamma.

d) *Till utgifvande af planschverk öfver fornsaker och andra historiska märkvärdigheter i Statens historiska Museum samt svenska sigill från Medeltiden, 2,000 Riksdaler.* Beträffande detta anslag, som utgått under de två sednaste statsregleringsperioderna, har Akademien förmält: att dermed bekostats ett större och i typografiskt afseende praktfullt arbete, »Svenska sigiller från Medeltiden», hvaraf första häftet, innehållande 26 folioplanscher med text och inledning, utkom år 1862, samt andra häftet, bestående af 45 planscher jemte text, ansåges kunna blifva färdigt före detta års slut; att dessa båda häften på 71 folioplanscher upptaga 65 kungliga och furstliga, 289 andliga, 773 frälsemäns, qvinnors, borgares, landskaps, städers och gillens sigill, tillsammans 1,127, och således vore ett bland de innehållsrikaste arbeten, som i denna väg någonstädes blifvit utgifna; att med nämnda andra häfte, som afslutar verkets första band, alla de för vår konst- och personalhistoria vigtigaste sigiller från äldsta tider intill år 1350 blifvit allmängjorda, således för samma tid som de i Svenskt Diplomatarium tryckta urkunderna, till hvilka sigillritningarne och beskrifningarne utgjorde ett oundgängligt och af historieforskare efterlängtadt supplement; samt att, sedan detta arbete så långt framskridit, utgifningen borde företagas af det andra planschverket, nemligen öfver fornsaker och andra historiska märkvärdigheter i Statens Historiska Museum, såsom förberedelse hvartill redan flera hundrade ritningar blifvit besörjda, och hvilkas utgifvande endast berodde på anslagets fortfarande, hvilket vore så mycket mera behöfligt som sigillarbetet komme att medtaga en betydlig del af det för 1867 anvisade beloppet.

e) *Till arfvoden åt vetenskapligt bildade biträden vid Akademiens samlingar, 1,500 Riksdaler, och till aflöning åt vaktbetjening, 1,936 Riksdaler.* Hvad angår det förstnämnda af dessa anslag har Akademien anfört, att behofvet af ökadt biträde åt Riksantiqvarien, hvilken tillika är Akademiens sekreterare samt vårdare af Statens Historiska Museum och Kongl. Myntkabinettet, blifvit med hvarje år mera känbart, enär så väl samlingarne som sekreteraregöromålen i sednare tid mångdubblats, och

att fördenskull — såsom Akademien redan i sin före sistlidne Riksdag gjorda underdåniga framställning i ämnet anmält — erfordrades vid nämnda samlingar en förökad tjenstemannapersonal, hvilken borde vara försedd med fast aflöning, så tillräcklig, att dessa personer kunde uteslutande egna tid och krafter åt sina befattningar, helst det skulle åligga dem att icke blott ordna, föröka och vårda dessa dyrbara samlingar, utan äfven att genom offentlig förevisning och litterär verksamhet göra dem fruktbara för den allmänna bildningen och vetenskapen; men att Akademien likväl ansett sig icke böra nu ifrågasätta anslag till fasta löner, utan endast anhålla, det Eders Kongl. Maj:t täcktes utaf Riksdagen äska förnyande af omförmälda, vid sednaste Riksmöte beviljade extra anslag, 1,500 Riksdaler, på det Akademien måtte sättas i tillfälle att genom utdelade arfvoden fästa tjenliga biträden vid samlingarne och sålunda bilda en duglig personal, af hvilken mera sjelfständig vård om desamma kunde framdeles öfvertagas. — Vidkommande anslaget till aflöning åt vaktbetjening har Akademien anfört, att, utom två ordinarie vaktmästare, hvilka, med en årlig lön af 500 Riksdaler hvardera, dels besörja den ständiga uppassningen och vakthållningen, dels biträda vid samlingarnes offentliga förevisning och öfvervaka den dervid nödiga extra betjening, en särskild person måst antagas för att lemna den dagliga handräckning, som erfordrades under det fortgående inredningsarbetet i Akademiens nya lokal uti Nationalmuseibyggnaden, hvilken extra vaktmästare erhållit ett arfvode, som med afseende på Akademiens tillgångar ej kunnat bestämmas högre än till 30 Riksdaler i månaden; att vid samlingarnes förevisning två dagar i veckan alltifrån den 15 sistlidne Juni, då den dittills ordnade afdelningen af Museum började hållas tillgänglig för allmänheten, hvarje vecka till extra vaktbetjening utbetalts 13 Rdr 50 öre; att, sedan de återstående rummen blifvit inredda, skulle vid förevisningarne behöfvas ytterligare två vaktbetjente, till följe hvaraf extra aflöningen för ifrågavarande ändamål då komme att utgöra 19 Rdr 50 öre i veckan, förutsatt att den hittills utgående daglönen ej måste höjas; samt att till bestridande af alla dessa utgifter fortfarande erfordrades minst lika stort belopp som förrberörda vid sistlidne Riksdag beviljade extra anslag, 1,936 Riksdaler.

Med afseende på hvad Akademien sålunda yttrat om vigten och behofvet af samtliga förrberörda anslags fortvaro, tillstyrker jag i underdånighet, det Eders Kongl. Maj:t täcktes af Riksdagen äska, att äfven för år 1868 måtte beviljas:

till arfvode och resekostnadsersättning åt en Antiqvitets-Intendent Rdr Rmt	3,500:
till runstenars uppsökande och aftecknande samt teckningarnes utgifvande	1,500:
till undersökning af fornlemningar och upprättande af förteckningar öfver sådana	2,000:
till utgifvande af planschverk öfver fornsaker och andra historiska märkvärdigheter i Statens Historiska Museum samt Svenska sigill från Medeltiden	2,000:
sistnämnda belopp att i mån af behof till Akademien utbetalas; samt	
till arfvoden åt vetenskapligt bildade biträden vid Akademiens samlingar 1,500 Rdr, och till aflöning åt vaktbetjening 1,936 Rdr, tillsammans	3,436:

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

20:o.

Anslag till fortsatt utgifvande af arbetet "Svenska språkets lagar".

Uti en till Eders Kongl. Maj:t ingifven skrift har f. d. Kongl. Bibliothekarien Johan Erik Rydqvist underdånigst anhållit, att till den snart sammanträdande Riksdagen nådig framställning måtte göras om fortfarande af det statsanslag, som förut beviljats för utgifning af arbetet »Svenska språkets lagar», hvilket anslag nu vore för sökanden än mer oumbärligt, sedan afskedstagandet från Kongl. bibliothekarietjensten haft till följd en minskning af 900 Riksdaler i hans årliga inkomst; och har sökanden i afseende på fortgången af nämnda språkverk förmält: att den afhandling öfver Ljudläran, hvarmed han, efter offentliggörandet af verkets tredje band år 1863, varit sysselsatt, och hvilken vore ämnad att utgöra ett fjerde band, numera så långt framskridit, att förra hälften deraf kunde vid 1866 års slut vara färdig för pressen; att han dock icke ännu fattat beslut om dess särskilda utgifvande i ett sjelfständigt häfte, enär omständigheter kunde möta, som gjorde det önskvärdt att i sista stunden ega tillfälle att ställa detta häfte i närmaste öfverensstämmelse med det följande, hvilket lättare skulle åstadkommas genom konceptets fullständiga afslutande, innan tryckningen toge sin början; men att, utan att kunna i ett vetenskapligt arbete på förhand med noggranhet bestämma tidpunkten för dess fullbordan, sökanden likväl ej saknade hopp, att hela fjerde bandet kunde före innevarande års utgång vara fullt beredt för pressen.

I anseende till ifrågavarande arbetes stora vetenskapliga värde och dess vigt för den inhemska språkforskningen samt derigenom för hela den fosterländska själsodlingen, äfvensom med åberopande i öfrigt af de skäl, som vid föregående riksmöten föranledt verkets understödjande, tillstyrker jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att till fortsatt utgifvande af arbetet »Svenska språkets lagar» bevilja för år 1868 ett anslag af 1,500 Riksdaler.

21:o.

Anslag för inlösen af ett antal exemplar af Professoren G. Stephens' arbete om fornnordiska runminnesmärken.

Sedan hos Rikets Ständer vid 1862—1863 årens Riksdag framställning blifvit gjord derom, att ett exemplar utaf ett af Professorn vid Köpenhamns Universitet George Stephens till subskription anmäldt vetenskapligt arbete, benämndt »The Oldnorthern runic inscriptions of Scandinavia and England», måtte för allmänna medel inköpas till fördelning mellan de offentliga bibliotheken och de större elementarläroverken i riket, för att såmedelst befrämja ett arbete, som komme att upplysa ett hittills dunkelt område af Nordens äldsta minnen, samt tillika sprida kännedom af detta arbete bland vårt lands uppväxande ungdom, och Rikets Ständer i anledning deraf anvisat 2000 Riksdaler till inlösen af 50 exemplar utaf nämnda verk, har Professoren Stephens i en till Eders Kongl. Maj:t ställd skrift anmält, att arbetets förra afdelning, omfattande Skandinavien, numera från trycket utkommit, men att genom efter hand tillkomna nya fynd arbetet så betydligt tillväxt, att denna afdelning ensam utgjorde lika många tryckta ark, som varit beräknade

för det hela, samt att andra afdelningen, hvars tryckning oafbrutet fortginge, komme att blifva ännu större än den första, till följd hvaraf, då arbetets omfång och således äfven kostnaden för dess utgifning mer än fördubblats, Professoren Stephens funnit sig icke kunna utan alltför känbar uppoffring fullgöra det af Rikets Ständer vid berörda understöd fästade vilkor, att 50 exemplar utaf verket skulle för statens räkning aflemnas; och har han fördenskull anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes till 1867 års Riksdag aflåta nådig proposition om anvisande af 2,500 Rdr såsom ytterligare understöd, mot förbindelse för sökanden att till staten aflemna 50 exemplar af arbetets båda afdelningar.

I anledning af nådig remiss har Vitterhets- Historie- och Antiqvitets-Akademien i underdånig skrifvelse den 16 sistlidne Oktober anfört, att den utkomna första delen af ifrågavarande arbete, tryckt i Köpenhamn med ovanlig typografisk prakt, i stor folio, består af 91 ark (362 sidor) och upptager i en inledning på 162 sidor en kritisk afhandling om runorna och runlitteraturen, språk och dialekter, olika runalfabeter m. m., samt derefter, under tre afdelningar: »Sweden», »Norway» och »Denmark», åtskilliga runmonumenter från de tre nordiska rikena, dels runstenar, dels redskap, kärl, smycken m. m., försedda med fornnordisk runskrift, afbildade i utmärkt väl utförda träsnitt, samt tolkade och förklarade med synnerlig omsorg efter de grunder författaren uppställt för de gamla runornas uttydning; och att den andra delen skulle, enligt sökandens uppgift, innehålla kapitlen »England», »Brakteater» och »Vandrare», jemte vidlyftiga addenda, glossarier, index m. m. samt ett särskildt appendix egnadt åt monumenter med »skandinaviska» runor, valda med hänseende till upplysning och försvar af de »fornnordiska» runmonumenterna, hvaribland förefunnes mer än 120 vigtiga minnesmärken, många af dem offentliggjorda för första gången och efter originalerna; kommande denna del att illustreras af omkring 300 fint utförda och ytterst noggranna teckningar, bland hvilka en stor del i guld, silfver, brons och andra färger; och har Akademien underdånigst hemställt, att, — då detta af Professoren Stephens med stor möda och utomordentlig noggrannhet utgifna arbete kunde anses såsom ett sekularverk, af stort värde för all framtid, och då Sverige, icke mindre än Norge, Danmark och England, skulle af detsamma draga fördel, hvadan önskligt vore att äfven från svenska staten något bidrag, utöfver hvad Rikets Ständer redan beviljat, måtte lemnas författaren, till betäckande af de särdeles dryga kostnader han på sitt arbete nedlagt och vidare komme att använda, till följd af dess betydliga tillväxt utöfver hvad från början kunnat beräknas, — Eders Kongl. Maj:t täcktes i nåder bifalla den underdåniga ansökningen.

Med afseende å hvad bemälda Akademi sålunda yttrat, och i betraktande tillika af hvad Rikets Ständer vid 1862—1863 årens Riksdag uttalat såsom bevekelsegrund för det då beslutade understödet till ifrågavarande vetenskapliga verk, nemligen att detta arbete, utom dess stora allmänna intresse, särskildt för Sveriges historia och svensk språkforskning är af stor vigt, och jemväl torde för vår äldsta kulturhistoria lemna mången värderik upplysning, får jag i underdånighet tillstyrka, att Eders Kongl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen att såsom ytterligare understöd åt Professoren Stephens till bekostande af hans verk öfver de fornnordiska runminnesmärkena bevilja Tvåtusen femhundra Riks-

daler, med vilkor, att han skall för utbekommande af det redan beslutade understödet, 2000 Riksdaler, aflemna till staten Femtio exemplar utaf ifrågavarande arbetes första del, och för åtnjutande af det nu ifrågasatta ytterligare anslaget lemna ett lika antal exemplar utaf den återstående delen af samma arbete.

22:o.

Anslag till anskaffande af originalmålningar utaf växter ur Sveriges flora m. m.

I underdånig skrifvelse den 14 nästlidne November har Vetenskaps-Akademien anhållit, det Eders Kongl. Maj:t täcktes till instundande Riksdag aflåta nådig proposition derom, att det anslag af 1,200 Riksdaler, som under en längre tid och sednast för år 1867 blifvit Akademien beviljadt till anskaffande af originalmålningar utaf växter ur Sveriges flora samt till utgifvande af teckningar utaf zoologiska föremål, måtte få utgå äfven under följande statsregleringsperiod. Akademien har anfört, hurusom dessa medel varit synnerligen gagnande för hennes verksamhet, enär hon genom dem blifvit satt i tillfälle att allmängöra många vigtiga, med dyrbara illustrationer försedda botaniska och zoologiska arbeten, såsom t. ex. de under ledning af Professoren E. Fries utförda svampmålningar, samt på den sednaste tiden, bland annat, flera för vetenskapen särdeles värdefulla och medelst talrika planscher upplysta afhandlingar, föranledda genom de af svenska Spetsbergsexpeditionerna hemförda samlingar, isynnerhet af lägre djurarter från Ishafvet, hvilka afhandlingars utgifvande endast genom ifrågavarande statsanslag blifvit möjligt. Och då sistnämnda under Akademiens vård stående samlingar ännu icke på långt när blifvit fullständigt examinerade och beskrifna samt då i allmänhet forskningen på den deskriptiva naturhistoriens område för närvarande befunne sig i raskt framåtskridande, vore fortfarandet af omförmälda anslag af synnerligt behof påkalladt.

Med afseende på hvad Vetenskaps-Akademien sålunda yttrat, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen göra nådig framställning, att ofvannämnda anslag 1,200 Rdr, må fortfarande utgå och, såsom förut skett, under Riksstatens Nionde Hufvudtitel till Akademiens förfogande anvisas.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Hvad föredragande Departements-Chefen i ofvanberörda afseenden yttrat och hemställt, täcktes, uppå tillstyrkan af Stats-Rådets öfriga ledamöter, Hans Maj:t Konungen i nåder gilla och bifalla; och behagade Hans Maj:t Konungen derjemte förordna, att utdrag af detta Protokoll skulle till Finansdepartementet öfverlemnas, för att tjena till ledning vid författandet af Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående Statsverkets tillstånd och behof, i hvad densamma kommer att röra Åttonde och Nionde Hufvudtitlarne; äfvensom att handlingarne angående de ärenden, i hvilka framställning till Riksdagen blifvit beslutad, framdeles skulle till vederbörande Utskott öfverlemnas.

Ex protocollo

N. Fredr. Sander.